

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ສັນຕິພາບ ເອກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກະພາບ ວັດທະນະຖາວອນ

ສະພາແຫ່ງຊາດ

ເລກທີ 05 /ສພຊ

ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ, ວັນທີ 27 ທັນວາ 2006

ກົດໝາຍ
ວ່າດ້ວຍ ການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ

ພາກທີ I
ບົດບັນຍັດທົ່ວໄປ

ມາດຕາ 1. ຈຸດປະສົງ

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ ກຳນົດຫລັກການ, ລະບຽບການ ແລະ ມາດຕະການກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງ, ການຕິດຕາມ, ກວດກາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກບັນດາເຜົ່າ ລວມທັງ ມາດຕະການຕໍ່ຜູ້ກະທຳຜິດຕໍ່ເດັກ ແນໃສ່ເຮັດໃຫ້ເດັກມີຄວາມ ສົມບູນທາງດ້ານຮ່າງກາຍ, ຈິດໃຈ ແລະ ມັນສະໝອງ, ມີຄຸນສົມບັດ, ຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດ, ສາມາດດຳ ລົງຊີວິດໃນສັງຄົມຢ່າງມີຄຸນນະພາບ ແລະ ກາຍເປັນຜູ້ສືບທອດທີ່ດີຂອງຊາດ.

ມາດຕາ 2. ການອະທິບາຍຄຳສັບ

ຄຳສັບຕ່າງໆທີ່ນຳໃຊ້ໃນກົດໝາຍສະບັບນີ້ ມີຄວາມໝາຍດັ່ງນີ້:

1. ເດັກ ໝາຍເຖິງ ບຸກຄົນທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ ສິບແປດ ປີ;
2. ເດັກທີ່ຕ້ອງການການປົກປ້ອງພິເສດ ໝາຍເຖິງ ເດັກກຳພ້າ, ກຳພອຍ, ເດັກທີ່ຖືກປະ ຖິ້ມ, ເດັກທີ່ຖືກປະລະ ຫລື ເດັກທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການເອົາໃຈໃສ່ຈາກພໍ່ແມ່ໃນການເບິ່ງແຍງ ລ້ຽງດູ, ເດັກທີ່ຖືກທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍ, ເດັກທີ່ຖືກທຳລຸນທາງເພດ, ເດັກທີ່ກາຍເປັນໂສເພ ນີ, ຕົກເປັນເຫຍື່ອຂອງການຄ້າມະນຸດ, ເດັກທີ່ເຮັດວຽກຢູ່ໃນສະພາບທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ຮ້າຍແຮງຕໍ່ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ ຫລື ຖືກຂູດຮີດແຮງງານ, ເດັກນ້ອຍອົບພະຍົບ, ເດັກທີ່ຕິດ ຢາເສບຕິດ, ເດັກທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຮກເອດ ຫລື ເຊື້ອເອັສໄອວີ ແລະ ເດັກທີ່ ເປັນຜູ້ຖືກເສຍຫາຍໃນຂະບວນການດຳເນີນຄະດີ;

3. ເດັກພິການ ໝາຍເຖິງ ເດັກທີ່ບໍ່ມີຄວາມສົມບູນທາງດ້ານຮ່າງກາຍ,ຈິດໃຈ ຫລື ມັນສະໜອງ ຊຶ່ງສ້າງຄວາມທໍລະມານ ແລະສິ່ງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ການເຕີບໃຫຍ່ ແລະການພັດທະນາຂອງເດັກ. ການພິການດັ່ງກ່າວ ອາດຈະເກີດຂຶ້ນໃນເວລາເກີດ ຫລື ຫລັງການເກີດ;
4. ເດັກທີ່ຖືກປະລະ ໝາຍເຖິງ ເດັກທີ່ຂາດການເອົາໃຈໃສ່ເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູ, ສຶກສາອົບຮົມ, ສົ່ງເສີມ, ສະໜອງເງື່ອນໄຂທີ່ຈຳເປັນໃນການພັດທະນາຂອງເດັກ ຈາກພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງ ເຊັ່ນ: ດ້ານສຸຂະພາບ,ໂພຊະນາການທີ່ພຽງພໍ ແລະຖືກຫຼັກອະນາໄມ, ດ້ານທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ປອດໄພ, ດ້ານການສຶກສາ, ການພັດທະນາທາງດ້ານຈິດໃຈ ບົນພື້ນຖານເງື່ອນໄຂທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງຄອບຄົວ;
5. ເດັກທີ່ຖືກປະຖິ້ມ ໝາຍເຖິງ ເດັກທີ່ຖືກປ່ອຍປະຈາກພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງ ໃນການຄຸ້ມຄອງເບິ່ງແຍງ ແລະລ້ຽງດູ;
6. ເດັກກຳພ້າ ໝາຍເຖິງ ເດັກທີ່ພໍ່ ຫລື ແມ່ ໄດ້ເສຍຊີວິດ;
7. ເດັກກຳພອຍ ໝາຍເຖິງ ເດັກທີ່ ພໍ່ ແລະ ແມ່ ໄດ້ເສຍຊີວິດທັງໝົດ;
8. ເດັກທີ່ຖືກທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍ ໝາຍເຖິງ ເດັກທີ່ຖືກທຸບຕີ ຫລືທໍລະມານ ຈາກພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ ຫລື ຜູ້ອື່ນໆ;
9. ເດັກທີ່ຖືກລ່ວງລະເມີດທາງເພດ ໝາຍເຖິງ ເດັກທີ່ຖືກຂົ່ມຂືນທຳຊຳເລົາ, ຖືກທຳຊຳເລົາ ຫລື ຖືກທຳອະນາຈານ;
10. ເດັກທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຮກເອດ ຫລື ເຊື້ອເອັສໄອວີ ໝາຍເຖິງ ເດັກທີ່ເປັນໂຮກເອດ, ຕິດເຊື້ອເອັສໄອວີ, ເດັກທີ່ເປັນກຳພ້າ, ກຳພອຍ ທີ່ເນື່ອງມາຈາກເຊື້ອເອັສໄອວີ/ເອດ ຫລື ເດັກທີ່ໄດ້ອາໄສຢູ່ກັບສະມາຊິກຄອບຄົວທີ່ເປັນໂຮກເອດ ຫລື ຕິດເຊື້ອເອັສໄອວີ;
11. ເດັກດ້ອຍໂອກາດ ໝາຍເຖິງ ເດັກທີ່ຂາດເງື່ອນໄຂອັນຈຳເປັນ ໃນການຕອບສະໜອງ ຫລື ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແກ່ການພັດທະນາຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ;
12. ເດັກກະທຳຜິດ ໝາຍເຖິງ ເດັກທີ່ຖືກດຳເນີນຄະດີອາຍາ: ເປັນຜູ້ຖືກຫາ, ເປັນຈຳເລີຍ ຫລື ຖືກສານຕັດສິນວ່າມີຄວາມຜິດທາງອາຍາ;
13. ຜູ້ປົກຄອງເດັກ ໝາຍເຖິງ ຜູ້ທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ເດັກ ຄືກັນກັບພໍ່ແມ່ຂອງເດັກ;
14. ນັກສັງຄົມສົງເຄາະ ໝາຍເຖິງ ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຮັບການແຕ່ງຕັ້ງຈາກອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດ ເພື່ອໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອເດັກທີ່ຕ້ອງການການປົກປ້ອງພິເສດ;
15. ການທາລຸນເດັກ ໝາຍເຖິງ ການກະທຳ ຫລື ການເມີນເສີຍ ຊຶ່ງເປັນການທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍ, ທຳລາຍຈິດໃຈຂອງເດັກ, ການລ່ວງລະເມີດທາງເພດຕໍ່ເດັກ, ການຍຸຍົງໃຫ້ເດັກກະທຳຜິດ ຫລື ກະທຳໃນສິ່ງທີ່ມີຜົນສະທ້ອນຕໍ່ຮ່າງກາຍ ຫລື ຈິດໃຈຂອງເດັກ;
16. ການປົກປ້ອງເດັກ ໝາຍເຖິງ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງບຸກຄົນ ຫລື ການຈັດຕັ້ງ ແນໃສ່ຮັບປະກັນໃຫ້ເດັກມີຊີວິດ ແລະເຕີບໃຫຍ່, ໄດ້ຮັບການພັດທະນາທາງດ້ານຄຸນສົມບັດ,ຄວາມ

ຮູ້, ຄວາມສາມາດ, ໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງທາງດ້ານສິດ ແລະຜົນປະໂຫຍດ, ສາມາດເຂົ້າ
ຮ່ວມການເຄື່ອນໄຫວໃນສັງຄົມຢ່າງມີປະສິດທິພາບ;

17. ການຊ່ວຍເຫລືອເດັກ ໝາຍເຖິງ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງບຸກຄົນ ແລະການຈັດຕັ້ງ ເພື່ອກອບ
ກູ້ເອົາເດັກທີ່ຕົກຢູ່ໃນອັນຕະລາຍ, ຕອບສະໜອງຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງເດັກ, ນຳ
ສິ່ງເດັກກັບຄືນສູ່ຄອບຄົວ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ເດັກປັບຕົວເຂົ້າກັບສັງຄົມ;

18. ສູນຝຶກອົບຮົມສຳລັບເດັກກະທຳຜິດ ໝາຍເຖິງ ສູນສຳລັບສຶກສາອົບຮົມດ້ານແນວຄິດ
ແລະການກະທຳຂອງເດັກ ລວມທັງການຝຶກວິຊາຊີບ ເພື່ອໃຫ້ເດັກກັບເປັນຄົນດີຂອງສັງ
ຄົມ;

19. ການສືບສວນ-ສອບຖາມ ໝາຍເຖິງ ການສືບສວນ-ສອບສວນໃນຄະດີເດັກກະທຳຜິດ.

ມາດຕາ 3. ສິດຂອງເດັກ

ເດັກທຸກຄົນ ມີສິດພື້ນຖານດັ່ງນີ້:

1. ດຳລົງຊີວິດຢ່າງປອດໄພ ແລະໄດ້ຮັບການພັດທະນາທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະ ຈິດໃຈຢ່າງ
ເໝາະສົມ;
2. ໄດ້ຮັບການຈິດທະບຽນການເກີດ, ການຕັ້ງຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ ແລະ ໄດ້ສັນຊາດ;
3. ຖືກຮັບຮູ້ ແລະໄດ້ຮັບການເບິ່ງແຍງດູແລ ຈາກພໍ່ແມ່ ແລະບໍ່ຖືກແຍກອອກຈາກພໍ່ແມ່ ເວັ້ນ
ເສັຍແຕ່ ໃນກໍລະນີເພື່ອປົກປ້ອງຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ;
4. ໄດ້ຮັບການເບິ່ງແຍງດ້ານສຸຂະພາບ, ການປິ່ນປົວ ແລະພື້ນຟູສຸຂະພາບໃນເວລາເຈັບເປັນ ;
5. ໄດ້ຮັບການສຶກສາ ເພື່ອໃຫ້ມີຄຸນສົມບັດ, ຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດ, ພອນສະຫວັນ,
ການກໍ່ສ້າງດ້ານວິຊາຊີບ, ສິມືແຮງງານ ແລະ ມີວຽກເຮັດງານທຳ ;
6. ປາກເວົ້າ, ສະແດງຄຳຄິດຄຳເຫັນ, ພົບປະ ແລະແລກປ່ຽນບົດຮຽນທີ່ດີ ກັບເດັກດ້ວຍກັນ,
ເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳທາງສັງຄົມ, ສິນລະປະ, ວັນນະຄະດີ, ກິລາກາຍະກຳ ແລະການພັກ
ຜ່ອນທີ່ເໝາະສົມກັບໄວອາຍຸຂອງເດັກ;
7. ໄດ້ຮັບ ແລະຮູ້ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຊຶ່ງມີເນື້ອໃນທີ່ເໝາະສົມກັບໄວອາຍຸ ແລະລະດັບການພັດ
ທະນາຂອງເດັກ ພ້ອມທັງໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງຈາກຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່
ເດັກ;
8. ໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງຈາກທຸກຮູບການທາລຸນ ທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະ ຈິດໃຈຕໍ່ເດັກ;
9. ໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງພິເສດ ໃນຂະບວນການຍຸຕິທຳ;
10. ໄດ້ຮັບສິດອື່ນໆຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 4. ຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດຂອງເດັກ

ໃນການຕົກລົງທຸກໆບັນຫາທີ່ພົວພັນກັບເດັກ ເປັນຕົ້ນ ບັນຫາ ການເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູເດັກ, ການແຕ່ງຕັ້ງຜູ້ປົກຄອງເດັກ, ການເອົາເດັກເປັນລູກລ້ຽງ, ການສຶກສາ, ການປົ່ນປົວເດັກ ແລະ ການດຳເນີນຄະດີອາຍາສຳລັບເດັກ ຕ້ອງຖືຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດຂອງເດັກເປັນປັດໃຈສຳຄັນ.

ມາດຕາ 5. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງເດັກ

ເດັກທຸກຄົນ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕົນຕໍ່ດັ່ງນີ້ :

1. ເຄົາລົບນັບຖື ພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ, ສະມາຊິກພາຍໃນຄອບຄົວ, ຄູ, ອາຈານ, ທ່ານຜູ້ນຳ, ຜູ້ອາຍຸສູງ, ເຄົາລົບສິດຂອງຄົນອື່ນ;
2. ຊ່ວຍເຫລືອພໍ່ແມ່, ຄອບຄົວ, ໝູ່ເພື່ອນ, ຜູ້ອາຍຸສູງ ແລະ ຄົນພິການ ຕາມຄວາມສາມາດ;
3. ດຸໝັ່ນຮຳຮຽນ ຢ່າງໜ້ອຍໃຫ້ຮຽນຈົບຊັ້ນປະຖົມ, ເຄົາລົບ ແລະ ປະຕິບັດກົດລະບຽບຂອງໂຮງຮຽນຢ່າງເຂັ້ມງວດ;
4. ຮັກສາສຸຂະພາບ, ອະນາໄມ, ສິ່ງສາທາລະນະປະໂຫຍດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ;
5. ເຄົາລົບ ແລະ ປະຕິບັດລັດຖະທຳມະນູນ, ກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການຕ່າງໆ ຂອງລັດ;
6. ລັດຊື່ບໍລິສຸດ, ຮັກບ້ານເກີດເມືອງນອນ, ຮັກປະເທດຊາດ, ຮັກຜູ້ມີຄຸນງາມຄວາມດີຕໍ່ປະເທດຊາດ, ນັບຖືວັດທະນະທຳ, ຮິດຄອງປະເພນີອັນດີງາມຂອງຊາດ;
7. ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນກິດຈະກຳທາງສັງຄົມ ບົນພື້ນຖານຄວາມສາມາດຂອງຕົນ.

ມາດຕາ 6. ການບໍ່ຈຳແນກເດັກ

ເດັກທຸກຄົນ ມີຄວາມສະເໝີພາບໃນທຸກດ້ານ ໂດຍບໍ່ຈຳແນກ ເພດ, ເຊື້ອຊາດ, ຊົນເຜົ່າ, ພາສາ, ຄວາມເຊື່ອຖື, ສາສະໜາ, ສະພາບທາງດ້ານຮ່າງກາຍ, ຖານະທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະສັງຄົມ ຂອງຄອບຄົວ.

ມາດຕາ 7. ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງເດັກ

ລັດ, ສັງຄົມ ແລະ ຄອບຄົວ ຕ້ອງສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ເດັກມີສ່ວນຮ່ວມໃນກິດຈະກຳຕ່າງໆ, ອອກຄຳຄິດຄຳເຫັນຕໍ່ບັນຫາທີ່ພົວພັນກັບເດັກ. ຄຳເຫັນເຫຼົ່ານັ້ນ ຕ້ອງໄດ້ຮັບພິຈາລະນາ ຊຶ່ງຊາ ບົນພື້ນຖານອາຍຸແລະຄວາມສາມາດຂອງເດັກໃນການຈຳແນກຄວາມຖືກຜິດ.

ມາດຕາ 8. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງລັດ

ລັດ ເຫັນຄວາມສຳຄັນຂອງເດັກຕໍ່ການປົກປັກຮັກສາ ແລະພັດທະນາປະເທດຊາດ. ລັດ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບວາງນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບວຽກງານສຶກສາອົບຮົມ ແລະກໍ່ສ້າງເດັກ ໃຫ້ເດັກມີນ້ຳໃຈຮັກຊາດ, ບ້ານເກີດເມືອງນອນ, ສ້າງ ແລະຂະຫຍາຍໂຮງຮຽນສາມັນ, ໂຮງຮຽນວິຊາຊີບ, ສະຖານທີ່ເບິ່ງແຍງປົ່ນປົວໃຫ້

ພຽງພໍ, ສິ່ງເສີມໃຫ້ເດັກໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການເຄື່ອນໄຫວທາງສັງຄົມ, ສ້າງ ແລະ ບັບປຸງມາດຕະການໃນ ການປົກປ້ອງເດັກ ຈາກການຊູດຮີດ, ການປະລະ, ການທາລຸນ ແລະ ອື່ນໆ.

ມາດຕາ 9. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງສັງຄົມ

ສັງຄົມ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບປະກອບສ່ວນສ້າງ ແລະ ພັດທະນາເດັກ ທາງດ້ານຮ່າງກາຍ, ສະຕິປັນ ຍາ ເປັນຕົ້ນ ແມ່ນເຂົ້າຮ່ວມໃນການສ້າງສະຖານທີ່ປົວສຸຂະພາບ, ສຶກສາຮຳຮຽນ, ເຄື່ອນໄຫວສິນລະປະ ວັນນະຄະດີ, ກິລາກາຍະກຳ ແລະ ປົກປ້ອງເດັກ ຈາກສິ່ງຫຍໍ້ທ້ຽວໆໃນສັງຄົມ.

ມາດຕາ 10. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງເດັກ

ພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງເດັກ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບດັ່ງນີ້:

1. ເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູເດັກໃຫ້ເຕີບໃຫຍ່, ເອົາໃຈໃສ່ຮັກສາຄວາມປອດໄພຂອງເດັກ, ຊຸກຍູ້ ແລະ ສົ່ງເສີມການພັດທະນາເດັກ ຢ່າງຮອບດ້ານ, ປົກປ້ອງເດັກຈາກໄພອັນຕະລາຍເຊັ່ນ: ການ ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ, ການສວຍໃຊ້, ການກົດຂີ່ຊູດຮີດທຸກຮູບແບບ;
2. ຮັບປະກັນໃຫ້ເດັກໄດ້ຮັບການຮັກສາສຸຂະພາບຂັ້ນພື້ນຖານ;
3. ຊຸກຍູ້, ສົ່ງເສີມ, ສ້າງເງື່ອນໄຂ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ໃຫ້ເດັກໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ ຢ່າງ ໜ້ອຍໃຫ້ຈົບຊັ້ນປະຖົມ;
4. ສຶກສາອົບຮົມເດັກ ໃຫ້ເປັນຄົນດີຂອງຄອບຄົວ, ສັງຄົມ ແລະ ເປັນຜູ້ສືບທອດພາລະກິດ ຂອງປະເທດຊາດ;
5. ເປັນຜູ້ຕາງໜ້າຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍຂອງເດັກ, ປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງ ເດັກ ຢູ່ສານ ແລະ ສະຖານທີ່ອື່ນໆ;
6. ປະພຶດຕິນະໂນມເປັນແບບຢ່າງທີ່ດີໃຫ້ແກ່ເດັກ;
7. ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບອື່ນໆຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 11. ກອງທຶນ

ເພື່ອຮັບປະກັນການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ ລັດເຫັນຄວາມຈຳ ເປັນຕ້ອງສ້າງກອງທຶນຂຶ້ນ. ແຫລ່ງຂອງກອງທຶນໄດ້ມາຈາກ :

- ງົບປະມານຂອງລັດ;
- ການປະກອບສ່ວນຂອງບຸກຄົນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງພາຍໃນປະເທດ;
- ການຊ່ວຍເຫລືອຂອງຕ່າງປະເທດ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ;
- ແຫລ່ງອື່ນໆ.

ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງກອງທຶນ ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບການສະເພາະ.

ມາດຕາ 12. ການພົວພັນຮ່ວມມືສາກົນ

ລັດສິ່ງເສີມການພົວພັນຮ່ວມມືສາກົນກ່ຽວກັບການປົກປ້ອງສິດ ແລະຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ ດ້ວຍ ການແລກປ່ຽນບົດຮຽນ ແລະ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ການກໍ່ສ້າງ ແລະ ບຳລຸງພະນັກງານ, ການຍາດແຍ່ງ ການຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະອື່ນໆ.

ພາກທີ II

ການຮັກສາສຸຂະພາບ, ທະບຽນຄອບຄົວ ແລະ ການເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູເດັກ

ໝວດທີ 1

ການຮັກສາສຸຂະພາບເດັກ

ມາດຕາ 13. ການສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານດ້ານສຸຂະພາບ

ເດັກທຸກຄົນ ມີສິດຮຽນຮູ້ ແລະໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນຂ່າວສານດ້ານສຸຂະພາບທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະພຽງພໍ ຈາກວິ ທະຍຸ, ໂທລະພາບ ແລະ ສື່ມວນຊົນອື່ນໆ.

ຂະແໜງການສາທາລະນະສຸກ, ສຶກສາ, ຖະແຫລງຂ່າວ-ວັດທະນະທຳ, ສື່ມວນຊົນ ແລະການຈັດ ຕັ້ງຕ່າງໆໃນສັງຄົມ ທັງພາກລັດ ແລະເອກະຊົນ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຫລື ປະກອບສ່ວນໃນການສະໜອງ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານດ້ານສຸຂະພາບໃຫ້ແກ່ເດັກຢ່າງເປັນປົກກະຕິ .

ມາດຕາ 14. ການຮັກສາສຸຂະພາບ ແລະ ການໂພຊະນາການສຳລັບແມ່ຍິງຖືພາ

ລັດ ເອົາໃຈໃສ່ໃຫ້ແມ່ຍິງຖືພາໄດ້ຮັບການບໍລິການ ທາງດ້ານສຸຂະພາບໃນເວລາຖືພາ ແລະ ຫລັງ ອອກລູກແລ້ວ ຕາມລະບຽບການ ເປັນຕົ້ນ ການກວດກາ, ການຕິດຕາມເບິ່ງຄວາມສ່ຽງຕ່າງໆ ທີ່ອາດຈະເກີດ ຂຶ້ນຕໍ່ແມ່ຍິງຖືພາ ແລະໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອໃນການອອກລູກ .

ບຸກຄົນ ແລະອົງການຈັດຕັ້ງ ປະກອບສ່ວນໃຫ້ຂໍ້ມູນຂ່າວສານແກ່ແມ່ຍິງທີ່ພວມຖືພາຮູ້, ເຂົ້າໃຈກ່ຽວ ກັບການໂພຊະນາການ ເປັນຕົ້ນ ການກິນອາຫານທີ່ມີຄຸນປະໂຫຍດ ແລະບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສຸຂະພາບ ເພື່ອໃຫ້ເດັກເກີດມາມີຄວາມສົມບູນທາງດ້ານຮ່າງກາຍ, ຈິດໃຈ ແລະມັນສະໝອງ.

ມາດຕາ 15. ການຮັກສາສຸຂະພາບເດັກຂັ້ນພື້ນຖານ

ລັດ ສ້າງເງື່ອນໄຂ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ເດັກໄດ້ຮັບການຮັກສາສຸຂະພາບດັ່ງນີ້:

1. ໄດ້ຮັບການເອົາໃຈໃສ່ເບິ່ງແຍງດູແລຕັ້ງແຕ່ຢູ່ໃນທ້ອງແມ່ເປັນຕົ້ນມາ;
2. ໄດ້ຮັບການສັກ-ຢອດຢາກັນພະຍາດ ຕາມອາຍຸຂອງເດັກຢ່າງຄົບຖ້ວນ;
3. ໄດ້ຮັບການຕອບສະໜອງດ້ານໂພຊະນາການຢ່າງພຽງພໍ ແລະປອດໄພ, ຕົ້ມນໍ້າສະອາດ, ດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນສະພາບແວດລ້ອມທີ່ດີ, ປອດໄພຈາກມົນລະພາວະທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ຮ້າຍແຮງຕໍ່ສຸຂະພາບຂອງເດັກ;

4. ໄດ້ຮັບການສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ການສຶກສາທາງດ້ານການຮັກສາສຸຂະພາບ ທີ່ສອດຄ່ອງກັບລະດັບໄວອາຍຸ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງເດັກ;
5. ສາມາດໃຊ້ການບໍລິການປິ່ນປົວ ແລະ ການພົ້ນພາບສຸຂະພາບ;
6. ໄດ້ຮັບການກວດກາ ແລະ ຕິດຕາມສຸຂະພາບຢ່າງເປັນປົກກະຕິ.

ມາດຕາ 16. ການຕິດຕາມ ແລະ ການປິ່ນປົວສຸຂະພາບຂອງເດັກ

ເດັກພາຍຫຼັງເກີດ ມີສິດໄດ້ຮັບການກວດກາສຸຂະພາບ ແລະ ຕິດຕາມການຈະເລີນເຕີບໂຕ ຢ່າງເປັນປົກກະຕິ.

ເດັກອາຍຸ ສິບຫ້າ ປີ ຫາ ຕໍ່ກວ່າ ສິບແປດ ປີ ມີສິດຕັດສິນໃຈໃນການເລືອກວິທີ ຫລື ສະຖານທີ່ປິ່ນປົວທີ່ເໝາະສົມ ເວັ້ນເສຍແຕ່ເດັກນັ້ນ ຫາກຢູ່ໃນການຄວບຄຸມຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ ຫລື ບໍ່ມີສະຕິສົມບູນ.

ເດັກພິການ, ເດັກທີ່ຖືກປະຖິ້ມ, ເດັກຄອບຄົວທຸກຍາກ ໃນເວລາເຈັບເປັນ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການກວດ ແລະ ປິ່ນປົວໃນສະຖານທີ່ບໍລິການປິ່ນປົວແຫ່ງຕ່າງໆ ໂດຍກອງທຶນສົງເຄາະຂອງລັດເປັນຜູ້ເສັຍໃຫ້.

ມາດຕາ 17. ການຮັກສາເດັກທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຮກເອດ ຫຼື ເຊັອເອສໄອວີ

ລັດ ແລະ ສັງຄົມ ຕ້ອງສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ເດັກທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຮກເອດ ຫລື ເຊັອເອສໄອວີ ໄດ້ເຂົ້າເຖິງການບໍລິການ ທາງດ້ານການຮັກສາສຸຂະພາບ, ການສຶກສາ, ການດຳລົງຊີວິດຮ່ວມກັບຄອບຄົວ ແລະ ປົກປ້ອງເດັກຈາກການຈຳແນກທຸກຮູບແບບຈາກຊຸມຊົນ ແລະ ສັງຄົມ.

ລັດ ສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ເດັກທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຮກເອດ ຫຼື ເຊັອເອສໄອວີ ໄດ້ຮັບນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບການປ້ອງກັນ ແລະ ການຮັກສາສຸຂະພາບດັ່ງນີ້ :

1. ຕ້ອງມີມາດຕະການປ້ອງກັນການຕິດເຊັອເອສໄອວີ/ເອດ ເປັນຕົ້ນຈາກແມ່ສູ່ລູກ;
2. ໃຫ້ຄຳປຶກສາຕໍ່ເດັກທີ່ເປັນໂຮກເອດ ຫຼື ຕິດເຊັອເອສໄອວີ. ບໍ່ໃຫ້ບັງຄັບເດັກໄປກວດ ເພື່ອຊອກຫາເຊັອ ເອສໄອວີ/ ເອດ ແລະ ສະພາບການຕິດເຊັອພະຍາດຂອງເດັກ ຕ້ອງຮັກສາເປັນຄວາມລັບ;
3. ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອໃນການປິ່ນປົວ ແລະ ການຮັກສາສຸຂະພາບເດັກທີ່ຕິດໂຮກເອດ ຫຼື ເຊັອເອສໄອວີ ລວມທັງການໃຫ້ຢາຕ້ານເຊັອ ແລະ ຢາປິ່ນປົວຕ່າງໆ;
4. ຊຸກຍູ້ສັງຄົມ ແລະ ຊຸມຊົນ ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອແກ່ເດັກທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຮກເອດ ຫຼື ຕິດເຊັອເອສໄອວີ.

ມາດຕາ 18. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງລັດໃນການປົກປ້ອງເດັກຈາກອຸປະຕິເຫດ

ລັດ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບວາງລະບຽບການ, ມາດຕະການ, ຊຸກຍູ້ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ເພື່ອປົກປ້ອງເດັກຈາກອຸປະຕິເຫດຕ່າງໆ ທີ່ນຳຜົນເສັຍຫາຍຕໍ່ຊີວິດ ຫລື ສຸຂະພາບຂອງເດັກເປັນຕົ້ນ ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍ, ຄວາມປອດໄພຂອງການຈະລາຈອນບົນທ້ອງຖະໜົນ ແລະ ໃນສະຖານທີ່ລ້ຽງເດັກ.

ໝວດທີ 2 ທະບຽນຄອບຄົວຂອງເດັກ

ມາດຕາ 19. ການຈົດທະບຽນການເກີດຂອງເດັກ

ເດັກທີ່ເກີດຢູ່ໂຮງໝໍ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຢັ້ງຢືນຈາກໂຮງໝໍນັ້ນ ແລ້ວໃຫ້ພໍ່ ຫລື ແມ່ ນຳເອກະສານດັ່ງກ່າວ ໄປແຈ້ງຕໍ່ນາຍບ້ານບ່ອນທີ່ຕົນຢູ່ ຫລື ບ່ອນທີ່ຕົນໄດ້ຈົດທະບຽນສຳມະໂນຄົວ ເພື່ອຈົດທະບຽນການເກີດຂອງເດັກ.

ເດັກທີ່ບໍ່ເກີດຢູ່ໂຮງໝໍ ໃຫ້ພໍ່ແມ່ໄປແຈ້ງຕໍ່ນາຍບ້ານບ່ອນທີ່ຕົນຢູ່ ຫລື ບ່ອນທີ່ຕົນໄດ້ຈົດທະບຽນສຳມະໂນຄົວ ເພື່ອຈົດທະບຽນການເກີດຂອງເດັກ.

ໃນກໍລະນີທີ່ເດັກເກີດຢູ່ຕ່າງປະເທດ ໃຫ້ພໍ່ ຫລື ແມ່ ໄປແຈ້ງຕໍ່ສະຖານທູດແຫ່ງ ສປປ ລາວ ຫລື ກົງສູນໃຫຍ່ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ປະຈຳປະເທດນັ້ນ ເພື່ອຈົດທະບຽນການເກີດຂອງເດັກ.

ການຈົດທະບຽນການເກີດຂອງເດັກ ໃຫ້ດຳເນີນພາຍໃນກຳນົດ ສາມສິບວັນ ນັບແຕ່ວັນເດັກເກີດເປັນຕົ້ນໄປ.

ນອກຈາກນີ້ ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທະບຽນຄອບຄົວ.

ມາດຕາ 20. ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນຂອງເດັກ

ເດັກທຸກຄົນ ມີສິດໄດ້ຮັບການຕັ້ງຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 31 ຂອງກົດໝາຍຄອບຄົວ.

ມາດຕາ 21. ສັນຊາດຂອງເດັກ

ສັນຊາດຂອງເດັກ ແມ່ນໃຫ້ກຳນົດຕາມສັນຊາດຂອງພໍ່ແມ່ ຖ້າວ່າ ພໍ່ແມ່ ຫາກມີສັນຊາດດຽວກັນ.

ໃນກໍລະນີທີ່ພໍ່ແມ່ ຫາກມີສັນຊາດຕ່າງກັນ ເດັກອາດຈະເອົາສັນຊາດຂອງພໍ່ ຫລື ແມ່ ກໍໄດ້ ໂດຍປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັນຊາດລາວ.

ໝວດທີ 3 ການເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູເດັກ

ມາດຕາ 22. ການໃຫ້ຄວາມອົບອຸ່ນແກ່ເດັກ

ພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ, ສະມາຊິກອື່ນໃນຄອບຄົວ, ຍາດພີ່ນ້ອງ, ສັງຄົມ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຕ້ອງໃຫ້ຄວາມອົບອຸ່ນແກ່ເດັກ ດ້ວຍຄວາມໃກ້ຊິດ, ຮັກແພງ, ໃຫ້ຄຳປຶກສາຫາລື, ສຶກສາອົບຮົມ, ຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ອື່ນໆ ເພື່ອພັດທະນາທາງດ້ານຮ່າງກາຍ, ຈິດໃຈ ແລະ ມັນສະໝອງຂອງເດັກ.

ພໍ່ ແລະ ແມ່ທີ່ຢ່າຮ້າງກັນ ຕ້ອງຮັກສາສາຍສຳພັນກັບລູກ ໂດຍສະເພາະເດັກທີ່ຍັງບໍ່ທັນບັນລຸນິຕິພາວະ.

ມາດຕາ 23. ຜູ້ປົກຄອງເດັກ

ເດັກທີ່ຂາດພໍ່ແມ່ ມີສິດໄດ້ຮັບການເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູຈາກຜູ້ປົກຄອງທີ່ຖືກແຕ່ງຕັ້ງ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 43 ຫາ 46 ຂອງກົດໝາຍຄອບຄົວ.

ມາດຕາ 24. ພັນທະຂອງພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງໃນການເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູ

ພໍ່ ແລະ ແມ່ ມີພັນທະຮ່ວມກັນໃນການເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູລູກ ໂດຍບໍ່ຂຶ້ນກັບສະພາບການເປັນຜົວເມັຍກັນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 35 ຂອງກົດໝາຍຄອບຄົວ.

ພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງເດັກ ຕ້ອງມີພັນທະ ສ້າງ ແລະ ສະໜອງເງື່ອນໄຂທີ່ດີໃຫ້ແກ່ເດັກ ເພື່ອໃຫ້ເດັກມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ, ມີການພັດທະນາ ແລະ ມີອະນາຄົດທີ່ດີ. ຖ້າວ່າ ພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງ ປະສົບບັນຫາໃນການລ້ຽງດູເດັກ ແລະ ບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາດ້ວຍຕົນເອງໄດ້ ກໍສາມາດຂໍຄຳປຶກສາ ແລະ ການຊ່ວຍເຫລືອ ຈາກອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ມາດຕາ 25. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງລັດໃນການລ້ຽງດູເດັກ

ລັດ ຮັບຜິດຊອບເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູເດັກ ຊຶ່ງບໍ່ມີພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງລ້ຽງດູ ຫລື ພໍ່ແມ່ປະຖິ້ມ ດ້ວຍການສ້າງ ແລະ ຂະຫຍາຍສູນເດັກກຳພ້າ, ໂຮງຮຽນກິນນອນ ແລະ ອື່ນໆ.

**ພາກທີ III
ການພັດທະນາເດັກ**

**ໝວດທີ 1
ການສຶກສາສຳລັບເດັກ**

ມາດຕາ 26. ການສົ່ງເສີມການສຶກສາໃຫ້ແກ່ເດັກ

ລັດ ມີນະໂຍບາຍສົ່ງເສີມ ແລະ ສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ເດັກໄດ້ຮັບການສຶກສາ ດ້ວຍການຂະຫຍາຍໂຮງຮຽນສາມັນສຶກສາ, ອາຊີວະສຶກສາ, ວິຊາຊີບ, ສູນຝຶກສຶກສາແຮງງານທາງພາກລັດ ແລະ ເອກະຊົນ, ສະໜອງຄູ, ປັ້ມຕຳລາຮຽນ, ອຸປະກອນການຮຽນ, ການສອນ ໃຫ້ນັບມື້ນັບພຽງພໍ ເພື່ອພັດທະນາເດັກໃຫ້ມີຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດ, ຄຸນສົມບັດ, ພອນສະຫວັນ ແນໃສ່ໃຫ້ເດັກເປັນຜູ້ສືບທອດພາລະກິດປົກປັກຮັກສາ ແລະ ພັດທະນາປະເທດຊາດຢ່າງມີປະສິດທິພາບ.

ພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງເດັກ ແລະ ການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ ມີພັນທະສົ່ງເສີມ ແລະ ສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ເດັກໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ ແລະ ແກ້ໄຂອຸປະສັກຂັດຂວາງເດັກໃນການໄດ້ຮັບການສຶກສາ.

ມາດຕາ 27. ໂຮງຮຽນເພື່ອນເດັກ

ລັດ ມີນະໂຍບາຍ ສ້າງໂຮງຮຽນເພື່ອນເດັກ ຊຶ່ງເປັນທີ່ນິຍົມ ແລະດູດດຶງເດັກ ໃຫ້ມັກການຮູ້ຮຽນ. ໂຮງຮຽນເພື່ອນເດັກ ເປັນບ່ອນສ້າງສະພາບແວດລ້ອມທີ່ດີໃຫ້ແກ່ການຮູ້ຮຽນ, ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ສຳລັບເດັກ, ໄດ້ຮັບການເອົາໃຈໃສ່, ປຶກສາຫາລື, ຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຄູ, ມີຄວາມຮັກແພງສາມັກຄີລະຫວ່າງນັກຮຽນດ້ວຍກັນ, ປົກປ້ອງເດັກ ຈາກການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ, ການລົງໂທດທາງຮ່າງກາຍ ຫລື ໃຊ້ຄຳເວົ້າ ຫລື ການກະທຳທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ ຊຶ່ງເປັນການແຕະຕ້ອງເຖິງກຽດສັກສີຂອງເດັກ, ປາສະຈາກການຈຳແນກ ຫລື ການລຳອຽງ ແລະການເຮັດວຽກ ຫລື ອອກແຮງງານເກີນຂອບເຂດ.

ມາດຕາ 28. ການສົ່ງເສີມເດັກທີ່ມີພອນສະຫວັນ

ລັດ, ສັງຄົມ ແລະຄອບຄົວ ຕ້ອງສົ່ງເສີມເດັກທີ່ມີພອນສະຫວັນ ດ້ວຍການສ້າງເງື່ອນໄຂອັນສະດວກ ໃຫ້ເດັກໄດ້ໃຊ້ຄວາມສາມາດ ທາງດ້ານພອນສະຫວັນຂອງຕົນຢ່າງເຕັມສ່ວນ ໄປຄຸງຄູ່ກັບການສຶກສາທົ່ວໄປ.

ມາດຕາ 29. ການສຶກສາສຳລັບເດັກທີ່ດ້ອຍໂອກາດ

ລັດ ມີນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບການຮຽນ ໂດຍບໍ່ເສັຍຄ່າ, ສະໜອງການຊ່ວຍເຫລືອທາງດ້ານວັດຖຸທີ່ຈຳເປັນ ແລະຍົກເວັ້ນຄ່າທຳນຽມຕ່າງໆໃຫ້ແກ່ເດັກທີ່ດ້ອຍໂອກາດ, ເດັກທີ່ຢູ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫລີກ ແລະເດັກທີ່ມາຈາກຄອບຄົວທຸກຍາກ. ການສຶກສາສຳລັບເດັກດັ່ງກ່າວຢ່າງໜ້ອຍ ໃຫ້ໄດ້ຮຽນຈົບຊັ້ນປະຖົມ ແລະຝຶກອົບຮົມວິຊາຊີບ.

ມາດຕາ 30. ການສຶກສາສຳລັບເດັກພິການ

ເດັກພິການ ມີສິດໄດ້ຮັບການສຶກສາ ແລະການຝຶກອົບຮົມວິຊາຊີບ ໂດຍປາສະຈາກການຈຳແນກ ໂດຍຜ່ານນະໂຍບາຍການສຶກສາ ສຳລັບພົດທຸກຄົນ.
ລັດ ສົ່ງເສີມ ແລະສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ເດັກພິການໄດ້ຮັບການສຶກສາ ແລະ ຊຸກຍູ້ໃຫ້ພາກເອກະຊົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ, ອົງການຈັດຕັ້ງຕ່າງໆ ທັງພາຍໃນ ແລະຕ່າງປະເທດ ຊ່ວຍເຫຼືອການສຶກສາ ສຳລັບເດັກພິການ.

ມາດຕາ 31. ການສຶກສາສຳລັບເດັກທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຮກເອດ ຫຼື ເຊັອເອສໄອວີ

ລັດ ສ້າງເງື່ອນໄຂສຳລັບເດັກທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກ ໂຮກເອດ ຫຼື ເຊັອ ເອສໄອວີ ໃຫ້ໄດ້ຮັບການສຶກສາ ແລະ ເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳຕ່າງໆໃນໂຮງຮຽນ ໂດຍບໍ່ມີການຈຳແນກ.
ທ້າມເປີດເຜີຍການເປັນໂຮກເອດ ຫລື ການຕິດເຊັອເອສໄອວີ ຂອງເດັກ.

ໝວດທີ 2
ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງເດັກ

ມາດຕາ 32. ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງເດັກໃນກິດຈະກຳຕ່າງໆ

ເດັກທຸກຄົນ ມີສິດເຂົ້າຮ່ວມໃນກິດຈະກຳຕ່າງໆ ທີ່ເປັນການພັດທະນາທາງຮ່າງກາຍ, ຈິດໃຈ ແລະ ມັນສະໝອງ ເຊັ່ນ: ກິດຈະກຳທາງດ້ານການສຶກສາ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ, ສິນລະປະ ວັນນະຄະດີ, ກິລາກາຍະກຳ ແລະ ການມ່ວນຊື່ນຂອງເດັກ ຢູ່ໃນຊຸມຊົນ.

ໂຮງຮຽນ, ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການວາງແຜນ ແລະ ຈັດສະຖານທີ່ສຳລັບກິດຈະກຳ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນວັກເທິງນີ້.

ມາດຕາ 33. ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງເດັກໃນການປະດິດສ້າງ

ລັດ ມີນະໂຍບາຍສົ່ງເສີມເດັກທຸກຄົນ ໃຫ້ມີການປະດິດສ້າງ ດ້ວຍການສະແດງຜົນງານການປະດິດສ້າງສິ່ງຕ່າງໆຂອງຕົນທີ່ເປັນປະໂຫຍດ ແລະ ເປັນແບບຢ່າງອັນດີໃຫ້ແກ່ເດັກຜູ້ອື່ນ, ສະເໜີຄຳຄິດຄຳເຫັນ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນສັງຄົມ ໃນການສະແດງຄວາມສາມາດຂອງຕົນອອກດ້ວຍຮູບການຕ່າງໆ.

ມາດຕາ 34. ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງເດັກໃນການຕົກລົງບັນຫາ

ເດັກທຸກຄົນ ມີສິດຄົ້ນຄວ້າປະກອບຄຳເຫັນໃນການຕົກລົງບັນຫາຕ່າງໆ ທີ່ຍົກຂຶ້ນມາພິຈາລະນາເປັນຕົ້ນ ບັນຫາທີ່ພົວພັນກັບອະນາຄົດ ແລະ ຊາຕາກຳຂອງຕົນ. ບຸກຄົນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຕ້ອງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ໃຫ້ແກ່ການປະກອບຄຳເຫັນ ແລະ ພິຈາລະນາຄຳເຫັນດັ່ງກ່າວ ບົນພື້ນຖານການຊຶ່ງຊາຕາມອາຍຸ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງເດັກໃນການຈຳແນກຄວາມຖືກຜິດ.

ພາກທີ IV
ການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ

ໝວດທີ 1

ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງລັດ ໃນການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ

ມາດຕາ 35. ນະໂຍບາຍ ກ່ຽວກັບການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ

ລັດ ມີນະໂຍບາຍສະກັດກັ້ນ ແລະ ຕ້ານການທາລຸນ, ການຂູດຮີດເດັກ ດ້ວຍການອອກມາດຕະການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ ທີ່ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການທາລຸນ ຫລື ການຂູດຮີດ ໂດຍມອບໃຫ້ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ ເປັນເຈົ້າການ ໂດຍປະສານສົມທົບກັບພາກສ່ວນອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເຊັ່ນ:

ສາທາລະນະສຸກ, ສຶກສາ, ຍຸຕິທຳ, ການຕ່າງປະເທດ, ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ, ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ ແລະອົງການຈັດຕັ້ງອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ກະຊວງແຮງງານ ແລະສະຫວັດດີການສັງຄົມ ວາງລະບຽບການ ແລະອອກຄຳແນະນຳ ກ່ຽວກັບ ການປົກປ້ອງ ແລະຊ່ວຍເຫລືອເດັກ, ສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການປົກປ້ອງ ແລະຊ່ວຍເຫລືອເດັກ ເພື່ອຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດ ລວມທັງຕິດຕາມ, ກວດກາ, ຊຸກຍູ້ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດດັ່ງກ່າວ.

ມາດຕາ 36. ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ ຂອງຄະນະກຳມະການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ

ຄະນະກຳມະການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ ມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້:

1. ຮັບລາຍງານ, ຊອກຮູ້ ແລະນຳໃຊ້ມາດຕະການອັນຮີບດ່ວນ ເພື່ອປົກປ້ອງ ແລະຊ່ວຍເຫລືອເດັກທີ່ຕົກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ເດັກທີ່ຕ້ອງການການປົກປ້ອງພິເສດ;
2. ສ້າງເງື່ອນໄຂ ແລະໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອແກ່ຄອບຄົວຂອງເດັກ ທີ່ຕ້ອງການການປົກປ້ອງພິເສດ ແລະຄອບຄົວທີ່ມີເດັກຕົກຢູ່ໃນສະພາບຄວາມສ່ຽງ ເພື່ອໃຫ້ຄອບຄົວສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາດ້ວຍຕົນເອງຢ່າງຖືກຕ້ອງ;
3. ແນະນຳ, ຕິດຕາມ, ກວດກາຢ່າງເປັນປົກກະຕິ ກ່ຽວກັບການເບິ່ງແຍງດູແລ, ຊ່ວຍເຫລືອເດັກຂອງບັນດາສູນ ຫລື ສະຖານທີ່ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ;
4. ເກັບກຳສະຖິຕິ ກ່ຽວກັບເດັກທີ່ຕ້ອງການການປົກປ້ອງພິເສດ ແລະ ເດັກທີ່ຕົກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງ ໃນຂອບເຂດຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຕົນ, ສະຫຼຸບສ້າງລວມການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານຂອງ ຕົນ ເພື່ອລາຍງານໃຫ້ຂັ້ນເທິງຊາບ ຢ່າງເປັນປົກກະຕິ.

ມາດຕາ 37. ນະໂຍບາຍ ກ່ຽວກັບການສ້າງຄອບຄົວໃຫ້ເຂັ້ມແຂງ

ລັດ ສົ່ງເສີມໃຫ້ຄອບຄົວສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ວຍຕົນເອງ ແລະມີຄວາມສາມາດຄືຮັກແພງ, ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອແກ່ພໍ່ແມ່ ໃນການປະຕິບັດພັນທະເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູ ແລະສຶກສາອົບຮົມລູກ, ກຳນົດຄອບຄົວ ແລະເດັກ ທີ່ມີຄວາມອ່ອນແອ ຫລື ຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງສູງ ເພື່ອປົກປ້ອງ ແລະຊ່ວຍເຫລືອ.

ການສ້າງຄອບຄົວໃຫ້ເຂັ້ມແຂງ ມີເນື້ອໃນດັ່ງນີ້ :

1. ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫລືອແກ່ພໍ່ແມ່ ເພື່ອສ້າງຄວາມສາມາດໃນການປະຕິບັດພັນທະ ເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູ ແລະ ສຶກສາອົບຮົມເດັກ, ຕອບສະໜອງຄວາມຢູ່ດີກິນດີ ແລະຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດຂອງລູກ, ຂອງຄອບຄົວ, ສ້າງຄວາມສາມາດຄືພາຍໃນຄອບຄົວ;
2. ສະກັດກັ້ນ ຜົນກະທົບຈາກພາຍນອກຕໍ່ຄອບຄົວ ແລະເດັກ, ໃຫ້ຄຳແນະນຳ, ຄຳປຶກສາ ແລະ ການຊ່ວຍເຫລືອທີ່ເໝາະສົມແກ່ຄອບຄົວ ແລະເດັກທີ່ມີບັນຫາ;
3. ສ້າງຄວາມຮັບຮູ້ຂອງມວນຊົນກ່ຽວກັບໄພອັນຕະລາຍ ແລະຜົນສະທ້ອນອັນບໍ່ດີຂອງການທາລຸນ ແລະການຂູດຮີດເດັກ.

ໝວດທີ 2

ການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກທີ່ຕ້ອງການການປົກປ້ອງພິເສດ

ມາດຕາ 38. ການລາຍງານ

ເພື່ອເກັບກຳສະພາບການຕ່າງໆທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຊຸມຊົນຂອງເດັກ ແລະ ໃນສັງຄົມ, ຊອກຫາສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ເດັກຕົກເປັນບຸກຄົນ ທີ່ຕ້ອງການການປົກປ້ອງພິເສດຢ່າງທົ່ວເຖິງນັ້ນ ຕ້ອງສ້າງຕາໜ່າງປົກປ້ອງເດັກຢ່າງກວ້າງຂວາງ ພາຍໃຕ້ການຊີ້ນຳຂອງຄະນະກຳມະການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ.

ຕາໜ່າງດັ່ງກ່າວ ມີໜ້າທີ່ຕົ້ນຕໍດັ່ງນີ້:

- ຕິດຕາມເບິ່ງເດັກ ທີ່ຂາດຄວາມເອົາໃຈໃສ່ເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູ ຫລື ຖືກເອົາລັດເອົາປຽບເດັກ;
- ເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແລະ ສະຖິຕິ ກ່ຽວກັບເດັກທີ່ຕ້ອງການການປົກປ້ອງພິເສດ ແລ້ວລາຍງານໃຫ້ຄະນະກຳມະການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກຢ່າງເປັນປົກກະຕິ;
- ໃຫ້ຄຳປຶກສາ, ແນະນຳ ແກ່ເດັກທີ່ຕ້ອງການການປົກປ້ອງພິເສດ;
- ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ປະສານສົມທົບກັບທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກ່ຽວກັບວຽກງານປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ.

ນອກຈາກນີ້ ບຸກຄົນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງ ຫາກໄດ້ຮູ້, ໄດ້ເຫັນກ່ຽວກັບເຫດການ ທີ່ພາໃຫ້ເດັກຕົກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງ ທີ່ຈະພາໃຫ້ມີການປົກປ້ອງພິເສດ ຫລື ເດັກທີ່ຕ້ອງການການປົກປ້ອງພິເສດນັ້ນ ຕ້ອງແຈ້ງຫລື ລາຍງານເຫດການ ໃຫ້ຄະນະກຳມະການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ ໂດຍດ່ວນ ຫລື ໃຫ້ອົງການສືບສວນ-ສອບສວນ ຖ້າຫາກເຫັນວ່າເປັນການກະທຳຜິດທາງອາຍາ.

ມາດຕາ 39. ການກຳນົດວິທີການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ

ພາຍຫລັງໄດ້ພົບເຫັນ ຫລື ຮັບລາຍງານວ່າ ມີເດັກທີ່ຕ້ອງການການປົກປ້ອງພິເສດແລ້ວ ຄະນະກຳມະການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ ຕ້ອງພິຈາລະນາຄົ້ນຄວ້າ ເພື່ອວາງແຜນການ, ກຳນົດຮູບການ ແລະ ວິທີການຊ່ວຍເຫລືອທີ່ຈຳເປັນແກ່ເດັກ ໂດຍອີງໃສ່ຄຳຄິດຄຳເຫັນ, ອາຍຸ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງເດັກ ໃນການຈຳແນກຄວາມຖືກຜິດ.

ມາດຕາ 40. ມາດຕະການປົກປ້ອງຮີບດ່ວນ

ເມື່ອໄດ້ພົບເຫັນ ຫລື ຮັບລາຍງານວ່າ ມີເດັກທີ່ຕ້ອງການການປົກປ້ອງພິເສດ ເພື່ອນຳເອົາເດັກອອກຈາກໄພອັນຕະລາຍນັ້ນ ຄະນະກຳມະການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ ຕ້ອງນຳໃຊ້ມາດຕະການປົກປ້ອງຮີບດ່ວນ ດັ່ງນີ້:

1. ກວດກາສະຖານທີ່ ທີ່ລົງໄສວ່າມີເດັກທີ່ຕ້ອງການການປົກປ້ອງພິເສດ;
2. ເອົາເດັກອອກຈາກການຄຸ້ມຄອງຂອງພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງ ແລ້ວນຳເອົາເດັກໄປໄວ້ໃນສະຖານທີ່ປອດໄພຊົ່ວຄາວ ຫຼື ສູນຮັບຕ້ອນເດັກ ຖ້າພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງນັ້ນ ຫາກມີບັນຫາ;

3. ໃນກໍລະນີທີ່ເອົາເດັກມາຈາກສະຖານທີ່ອື່ນ ຕ້ອງມອບເດັກໃຫ້ແກ່ພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງ ເບິ່ງແຍງດູແລ ເວັ້ນເສຍແຕ່ພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງນັ້ນ ຫາກມີບັນຫາ.

ມາດຕາ 41. ຂັ້ນຕອນດຳເນີນການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ

ໂດຍອີງໃສ່ເງື່ອນໄຂສະພາບແວດລ້ອມຂອງເດັກແຕ່ລະຄົນ ຄະນະກຳມະການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ ຕ້ອງດຳເນີນຕາມຂັ້ນຕອນ ດັ່ງນີ້:

1. ເອົາເຂົ້າສູນຮັບຕ້ອນເດັກ;
2. ໃຫ້ຄຳປຶກສາ, ຮັກສາສຸຂະພາບ, ສຶກສາຮຳຮຽນ, ຝຶກອົບຮົມວິຊາຊີບ ແລະ ໃຫ້ການບໍລິການອື່ນໆທີ່ຈຳເປັນ ເພື່ອຊ່ວຍພື້ນຟູສະພາບທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະ ຈິດໃຈຂອງເດັກ ໃຫ້ສາມາດກັບເຂົ້າສູ່ສັງຄົມຄືນໃໝ່;
3. ຊອກຫາພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງເດັກ ແລະ ສົ່ງເດັກຄືນໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວ;
4. ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫລືອ ແລະ ຄຳແນະນຳແກ່ພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງເດັກ ປະຕິບັດພັນທະລ້ຽງດູ ແລະ ສຶກສາອົບຮົມລູກໃຫ້ດີ, ຊ່ວຍເຫລືອໃນການສ້າງລາຍໄດ້, ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ອື່ນໆທີ່ຈຳເປັນ;
5. ຕິດຕາມ ແລະ ຢັ້ງມຢາມເຮືອນທີ່ເດັກອາໄສຢູ່ເປັນປະຈຳ ເພື່ອກວດກາຄຸນນະພາບຂອງການເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູເດັກຂອງພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງ.

ມາດຕາ 42. ທາງເລືອກ ສຳລັບການເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູເດັກ

ການເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູເດັກ ມີຫລາຍທາງເລືອກ, ການພິຈາລະນາກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ທາງເລືອກນັ້ນ ຕ້ອງອີງໃສ່ເງື່ອນໄຂ ດັ່ງນີ້:

1. ຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດຂອງເດັກ ຕ້ອງຖືເປັນປັດໃຈຕົ້ນຕໍໃນການພິຈາລະນາ;
2. ຜູ້ປົກຄອງທີ່ຖືກແຕ່ງຕັ້ງ ຕ້ອງມາຈາກສະມາຊິກພາຍໃນຄອບຄົວ ຫລື ຍາດໃກ້ຊິດ ທີ່ຢູ່ໃກ້ກັບເດັກ ເວັ້ນເສຍແຕ່ຫາກຂັດກັບຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດຂອງເດັກ;
3. ຄວາມຈຳເປັນໃນການປົກປັກຮັກສາວັດທະນະທຳ, ພາສາ, ສາສະໜາ ແລະ ເຊື້ອຊາດຂອງເດັກ;
4. ການຄຸ້ມຄອງເດັກຢູ່ສະຖານທີ່ເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູເດັກເຊັ່ນ: ສູນເດັກກຳພ້າ, ໂຮງຮຽນກິນນອນ ຫລື ສະຖາບັນອື່ນໆນັ້ນ ຕ້ອງຖືເປັນທາງເລືອກສຸດທ້າຍ;
5. ຄຳເຫັນຂອງເດັກ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາ ບົນພື້ນຖານການຊຶ່ງຊາ ຕີລາຄາລະດັບອາຍຸ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງເດັກໃນການຈຳແນກຄວາມຖືກຜິດ;
6. ເດັກທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຮກເອດ ຫລື ເຊື້ອເອສໂອວີ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູ ຈາກຄອບຄົວ, ບໍ່ຄວນແຍກເດັກອອກຢູ່ໂດດດ່ຽວຈາກເດັກຜູ້ອື່ນ ແລະ ສັງຄົມ.

ມາດຕາ 43. ການຕິດຕາມ, ກວດກາຄືນ ທາງເລືອກ

ຄະນະກຳມະການປົກປ້ອງ ແລະຊ່ວຍເຫລືອເດັກ, ອົງການປົກຄອງບ້ານ ຕ້ອງຕິດຕາມ ແລະ ກວດກາຄືນການປະຕິບັດທາງເລືອກ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 42 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ເດັກໄດ້ຮັບການປະຕິບັດທາງເລືອກຢ່າງເຕັມສ່ວນ, ໄດ້ຮັບການເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູ ແລະ ປົກປ້ອງຢ່າງພຽງພໍ.

ສູນ ຫລື ສະຖານທີ່ອື່ນ ທີ່ຮັບເດັກເຂົ້າມາເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູ ຕ້ອງຕິດຕາມ, ກວດກາຄືນ ການປະຕິບັດວຽກງານຂອງຕົນຢູ່ສະເໝີ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ເດັກກັບຄືນສູ່ສັງຄົມຢ່າງມີປະສິດທິຜົນໂດຍໄວ.

ໝວດທີ 3

ການສຳພາດເດັກທີ່ເປັນຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ເປັນພະຍານ

ມາດຕາ 44. ສິດຂອງເດັກທີ່ເປັນຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ເປັນພະຍານ

ເດັກທີ່ເປັນຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ເປັນພະຍານໃນການດຳເນີນຄະດີອາຍາ ມີສິດດັ່ງນີ້:

1. ໄດ້ຮັບການເຄົາລົບທາງດ້ານກຽດສັກສີ ແລະ ຄຸນຄ່າຂອງມະນຸດ;
2. ອອກຄຳເຫັນ ຊຶ່ງຕ້ອງໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາ ບົນພື້ນຖານການຊຶ່ງຊາລະດັບອາຍຸ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງເດັກໃນການຈຳແນກຄວາມຖືກຜິດ;
3. ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອຈາກພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ ຫລື ຜູ້ປົກປ້ອງທາງກົດໝາຍໃນທຸກຂັ້ນຕອນຂອງການດຳເນີນຄະດີ ເພື່ອປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງເດັກ;
4. ໄດ້ຮັບການຮັກສາຄວາມລັບ;
5. ໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງຈາກການບັງຄັບ, ຂົ່ມຂູ່ ຫລື ອັນຕະລາຍທຸກຮູບແບບ ລວມທັງສະມາຊິກຄອບຄົວຂອງຕົນ;
6. ໄດ້ຮັບສິດອື່ນໆ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງແມ່ຍິງ ແລະ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີອາຍາ.

ມາດຕາ 45. ການສຳພາດເດັກ

ຄະດີ ທີ່ມີເດັກເປັນຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ຫລື ເປັນພະຍານ ຕ້ອງແມ່ນເຈົ້າໜ້າທີ່ ຂອງອົງການສືບສວນ-ສອບສວນ ແລະ ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ ທີ່ໄດ້ຜ່ານການຝຶກອົບຮົມສະເພາະເປັນຜູ້ສຳພາດ ໂດຍປະສານສົມທົບກັບນັກສັງຄົມສົງເຄາະ.

ໃນການສຳພາດນັ້ນ ອົງການສືບສວນ-ສອບສວນ ແລະ ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ ຕ້ອງປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

1. ມີວິທີການທີ່ມີມນວນ ແລະ ເປັນມິດຕໍ່ເດັກທີ່ເປັນຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ຫລື ເປັນພະຍານ;
2. ໃຫ້ພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ ຫລື ຜູ້ປົກປ້ອງ ເຂົ້າຮ່ວມກັບເດັກທຸກຄັ້ງ ໃນເວລາສຳພາດ;
3. ໃຫ້ມີຫ້ອງສຳພາດເດັກສະເພາະ ໂດຍປາສະຈາກການລົບກວນ;

4. ຖາມເດັກດ້ວຍຄຳເວົ້າທີ່ເຂົ້າໃຈງ່າຍ ແລະ ໝາະສົມກັບອາຍຸ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງເດັກ ໃນການຈຳແນກຄວາມຖືກຜິດ;
5. ມີວິທີການທີ່ໝາະສົມ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ເດັກມີການຕິດຕໍ່ພົວພັນ ກັບ ຜູ້ຖືກຫາ ຫລື ຈຳເລີຍ ໃນໄລຍະເວລາທີ່ສຳພາດ.

ໝວດທີ 4

ການສະກັດກັ້ນ ແລະ ການບຳບັດ ພື້ນຟູ ເດັກຕິດສິ່ງເສບຕິດ

ມາດຕາ 46. ການສະກັດກັ້ນການຕິດສິ່ງເສບຕິດ

ລັດ ມີນະໂຍບາຍ, ວາງລະບຽບກົດໝາຍ ສະກັດກັ້ນການຕິດສິ່ງເສບຕິດ ເຊັ່ນ: ຢາເສບຕິດ, ເຫລົ້າ, ເບ້ຍ ຫລື ສິ່ງມືນເມົາອື່ນໆ ແລະ ຊຸກຍູ້ໃຫ້ສັງຄົມ ແລະ ຄອບຄົວເຂົ້າຮ່ວມຢ່າງຕັ້ງໜ້າ ໃນການສະກັດກັ້ນດັ່ງກ່າວ ພ້ອມກັນນັ້ນ ກໍມີວິທີການສຶກສາອົບຮົມ, ຍົກສູງຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ສະຕິກ່ຽວກັບຄວາມເປັນອັນຕະລາຍຂອງສິ່ງເສບຕິດ.

ມາດຕາ 47. ການບຳບັດ ພື້ນຟູເດັກຕິດສິ່ງເສບຕິດ

ລັດ ມີນະໂຍບາຍ, ສ້າງເງື່ອນໄຂ, ສິ່ງອຳນວຍ ແລະ ຈັດຕັ້ງບິນປົວ, ບຳບັດ, ພື້ນຟູ ແລະ ສຶກສາອົບຮົມເດັກຕິດສິ່ງເສບຕິດ ໄປຄຽງຄູ່ກັບການຝຶກວິຊາຊີບໂດຍຊຸກຍູ້ໃຫ້ມີການເຂົ້າຮ່ວມຂອງສັງຄົມ, ໂຮງຮຽນ ແລະ ຄອບຄົວ.

ການບິນປົວ ແລະ ຮັກສາເດັກຕິດສິ່ງເສບຕິດ ຢູ່ໂຮງໝໍ ຫລື ສູນບຳບັດພື້ນຟູນັ້ນ ໃຫ້ຖືວ່າເປັນທາງເລືອກສຸດທ້າຍ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ເກີນກຳນົດເວລາທີ່ຈຳເປັນໃນການບຳບັດ ແລະ ພື້ນຟູ.

ການຮັບເດັກຕິດສິ່ງເສບຕິດ ເຂົ້າໃນສູນບຳບັດ ພື້ນຟູ ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມລະບຽບການຢ່າງເຂັ້ມງວດ ໂດຍໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຈາກຄະນະກຳມະການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ.

ໝວດທີ 5

ຂໍ້ຫ້າມ

ມາດຕາ 48. ຂໍ້ຫ້າມສຳລັບເດັກ

ຂໍ້ຫ້າມພື້ນຖານສຳລັບເດັກ ມີດັ່ງນີ້:

- ການເສບຢາເສບຕິດ, ການດື່ມເຫລົ້າ, ເບ້ຍ , ການສູບຢາ ແລະ ສິ່ງເສບຕິດອື່ນໆ;
- ການບໍລິການຢູ່ຫ້ອງບັນເທີງ, ເຮືອນພັກ, ໂຮງແຮມ, ຮ້ານກິນດື່ມ;
- ການໃຊ້ບໍລິການຢູ່ຫ້ອງບັນເທີງ, ເຮືອນພັກ, ໂຮງແຮມ, ຮ້ານກິນດື່ມ ໃນທາງທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ເຊັ່ນ: ເພື່ອເສບຢາເສບຕິດ, ດື່ມສິ່ງມືນເມົາ;

- ການມື້ວສຸມສິ່ງລາມິກ, ອະນາຈານຕ່າງໆ;
- ການຫລິ້ນເກມນອກຫລັກສູດການຮຽນ-ການສອນ ໃນເວລາເຂົ້າໂຮງຮຽນ;
- ການຫລິ້ນການພະນັນທຸກປະເພດ;
- ການຖືອາວຸດ ຫລື ວັດຖຸລະເບີດທຸກຊະນິດ;
- ຂໍ້ຫ້າມອື່ນໆທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 49. ຂໍ້ຫ້າມສຳລັບພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ ແລະ ບຸກຄົນອື່ນ

ຂໍ້ຫ້າມສຳລັບພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ ແລະ ບຸກຄົນອື່ນ ມີດັ່ງນີ້:

- ການຂັດຂວາງບໍ່ໃຫ້ເດັກໄປປິ່ນປົວ, ສັກຢາກັນພະຍາດ, ສຶກສາຮຳຮຽນ ຫລື ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນກິດຈະກຳຕ່າງໆທີ່ເປັນການພັດທະນາທາງຮ່າງກາຍ, ຈິດໃຈ, ມັນສະໝອງ, ຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງເດັກ;
- ການຫຳຮ້າຍຮ່າງກາຍ ແລະ ປ້ອຍດ່າຢ່າງຮຸນແຮງຕໍ່ເດັກ;
- ການປະພຶດທີ່ເປັນແບບຢ່າງອັນບໍ່ດີແກ່ເດັກ;
- ການໃຊ້ເດັກໄປຊື້, ໂຄສະນາສິ່ງເສບຕິດ, ສິ່ງມຶນເມົາ;
- ການອະນຸຍາດໃຫ້ເດັກເຂົ້າໄປໃຊ້ບໍລິການ ແລະ ບໍລິການໃນຫ້ອງບັນເທີງ, ເຮືອນພັກ, ໂຮງແຮມ ແລະ ສະຖານທີ່ການພະນັນ;
- ການອະນຸຍາດໃຫ້ເດັກເຂົ້າຮ້ານກິນດື່ມ ທີ່ບໍລິການປະເພດເຫລົ້າ, ເບ້ຍ ຫລື ເຄື່ອງດື່ມ ທີ່ມີສິ່ງມຶນເມົາ ຂອງຕົນ;
- ການອະນຸຍາດໃຫ້ເດັກເຂົ້າມື້ວສຸມໃນສິ່ງລາມິກ ແລະ ອະນາຈານ;
- ການຕິດຕັ້ງປ້າຍໂຄສະນາເຫລົ້າ, ເບ້ຍ, ຢາສູບ ຫລື ສິ່ງມຶນເມົາອື່ນໆຢູ່ໃກ້ໂຮງຮຽນ ຫລື ໃນເຂດຊຸມຊົນຂອງເດັກ;
- ຂໍ້ຫ້າມອື່ນໆທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບກົດໝາຍ.

ພາກທີ V

ການແກ້ໄຂເດັກທີ່ມີບັນຫາ

ໝວດທີ 1

ເດັກກະທຳຜິດກົດໝາຍ

ມາດຕາ 50. ເດັກທີ່ບໍ່ທັນເຖິງກະສຽນອາຍຸທາງອາຍາ

ເດັກທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ ສິບຫ້າ ປີ ໃນເວລາກະທຳຜິດ ຈະບໍ່ຖືວ່າເປັນຜູ້ກະທຳຜິດທາງອາຍາ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 7 ຂອງກົດໝາຍອາຍາ.

ມາດຕາ 51. ສິດຂອງເດັກກະທຳຜິດກົດໝາຍ

ໃນການດຳເນີນຄະດີອາຍາ ເດັກທີ່ເປັນຜູ້ຖືກຫາ ຫລື ເປັນຈຳເລີຍ ມີສິດດັ່ງນີ້:

1. ໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາ ນອກຂະບວນການຍຸຕິທຳ ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳນັ້ນຫາກບໍ່ເປັນ ການກະທຳຜິດທີ່ຮ້າຍແຮງ;
2. ໄດ້ຮັບຊາບຂໍ້ກ່າວຫາ ແລະ ສິດໃນການຕໍ່ສູ້ຄະດີ;
3. ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອທາງດ້ານກົດໝາຍຈາກທະນາຍຄວາມ ຫລື ຜູ້ປົກປ້ອງທີ່ຖືກຕ້ອງ ຕາມກົດໝາຍ ແລະ ມີພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງ ເຂົ້າຮ່ວມໃນທຸກຂັ້ນຕອນຂອງການດຳເນີນ ຄະດີອາຍາ;
4. ໄດ້ຮັບການປະຕິບັດຢ່າງເໝາະສົມ ໂດຍບໍ່ມີການນາບຊູ່, ບັງຄັບ ແລະ ການໃຊ້ຄຳເວົ້າທີ່ ຫຍາບຊ້າ ໃນທຸກຂັ້ນຕອນຂອງການດຳເນີນຄະດີອາຍາ;
5. ໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຄວາມປອດໄພ ຈາກເຈົ້າໜ້າທີ່ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ;
6. ໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງທາງດ້ານຄວາມລັບ ໃນການດຳເນີນຄະດີ ເປັນຕົ້ນ ກ່ຽວກັບປະຫວັດ ແລະ ຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວ;
7. ໄດ້ຮັບສິດອື່ນຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍຕ່າງໆ.

ໝວດທີ 2

ການແກ້ໄຂຄະດີເດັກໂດຍບໍ່ສົ່ງໃຫ້ສານຕັດສິນ

ມາດຕາ 52. ການກະທຳຜິດຂອງເດັກທີ່ບໍ່ສົ່ງໃຫ້ສານ

ການກະທຳຜິດຂອງເດັກທີ່ບໍ່ສົ່ງໃຫ້ສານຕັດສິນ ແມ່ນການກະທຳຜິດໃນສະຖານ ລະຫຼື ໂທດ ແລະ ໂທສານຸໂທດ ທີ່ບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງ ຊຶ່ງກົດໝາຍກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕໍ່ກວ່າ ສາມ ປີ ລົງມາ.

ມາດຕາ 53. ອົງການທີ່ມີສິດແກ້ໄຂ

ອົງການທີ່ມີສິດແກ້ໄຂຄະດີອາຍາຂອງເດັກ ທີ່ບໍ່ສົ່ງໃຫ້ສານຕັດສິນ ມີດັ່ງນີ້ :

1. ໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກຂັ້ນບ້ານ ;
2. ຫ້ອງການຍຸຕິທຳເມືອງ, ເທດສະບານ;
3. ອົງການສືບສວນ-ສອບສວນ;
4. ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ.

ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ທັນໄດ້ສ້າງຕັ້ງໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກຂັ້ນບ້ານ ໃຫ້ໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຂັ້ນແຢ່ງຂັ້ນບ້ານ ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບ.

ມາດຕາ 54. ວິທີແກ້ໄຂຄະດີໂດຍບໍ່ສົ່ງໃຫ້ສານ

ການແກ້ໄຂຄະດີໄດ້ກຳໄລຍບໍ່ສົ່ງໃຫ້ສານຕັດສິນ ສາມາດນຳໃຊ້ວິທີການດັ່ງນີ້ :

1. ຕັກເຕືອນ, ສຶກສາອົບຮົມເດັກກະທຳຜິດ;
2. ໃຫ້ເດັກໄປຂໍອະໄພນຳຜູ້ຖືກເສຍຫາຍ ດ້ວຍວິທີການອັນເໝາະສົມ;
3. ໄກ່ເກ້ຍລະຫວ່າງເດັກກະທຳຜິດ ແລະ ຜູ້ຖືກເສຍຫາຍ;
4. ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເກີດຈາກການກະທຳຜິດຂອງເດັກໂດຍພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງ;
5. ເຮັດວຽກໃຫ້ສັງຄົມຕາມຄວາມສາມາດ ແລະເໝາະສົມກັບອາຍຸຂອງເດັກ.

**ໝວດທີ 3
ການໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກ**

ມາດຕາ 55. ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ ຂອງໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກຂັ້ນບ້ານ

ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ສົ່ງຄະດີໃຫ້ສານຕັດສິນ ໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກຂັ້ນບ້ານ ມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຕົ້ນຕໍດັ່ງນີ້:

1. ຕັກເຕືອນ, ສຶກສາອົບຮົມ ເດັກກະທຳຜິດ;
2. ໄກ່ເກ້ຍຄະດີແພ່ງທີ່ພົວພັນກັບເດັກ;
3. ໄກ່ເກ້ຍຄະດີອາຍາທີ່ເດັກເປັນຜູ້ກະທຳຜິດ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 52 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້;
4. ຕິດຕາມຊຸກຍູ້ການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ;
5. ຕິດຕາມເດັກກະທຳຜິດ ລວມທັງເດັກທີ່ປະຕິບັດໂທດແລ້ວ.

ມາດຕາ 56. ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ ຂອງຫ້ອງການຍຸຕິທຳເມືອງ, ເທດສະບານ ໃນການໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກ

ຫ້ອງການຍຸຕິທຳເມືອງ, ເທດສະບານ ມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ໃນການສຶກສາອົບຮົມ, ປະນີປະນອມ ແລະ ໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກ ທີ່ສົ່ງມາຈາກໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກຂັ້ນບ້ານ ເນື່ອງຈາກໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍດັ່ງກ່າວບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້ຕາມມາດຕາ 55 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້ ແລະ ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 79 ແລະ 80 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີແພ່ງ.

ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ສາມາດຕົກລົງໄກ່ເກ້ຍກັນໄດ້ ຄູ່ຄວາມມີສິດໄປຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານ.

ມາດຕາ 57. ຫຼັກການຂອງການໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກ

ໃນການໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກ ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມຫຼັກການດັ່ງນີ້ :

1. ຕ້ອງມີຂໍ້ມູນ, ຫຼັກຖານຮັດກຸມ, ໜັກແໜ້ນ ແລະເດັກກະທຳຜິດ ຮັບຮູ້ຕໍ່ການກະທຳຜິດຂອງຕົນ;
2. ຕ້ອງມີການເຂົ້າຮ່ວມຂອງເດັກກະທຳຜິດ, ພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງ ທຸກຄັ້ງ;
3. ຜູ້ໄກ່ເກ້ຍຕ້ອງວາງຕົວເປັນກາງ, ມີທ່າທີນີ້ມນວນ ແລະ ຄຳນຶງເຖິງຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ.

ໝວດທີ 4

ການສືບສວນ-ສອບຖາມເດັກ

ມາດຕາ 58. ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ ຂອງອົງການສືບສວນ-ສອບສວນໃນການດຳເນີນຄະດີເດັກ

ການສືບສວນ-ສອບຖາມເດັກ ແມ່ນດຳເນີນໂດຍອົງການສືບສວນ-ສອບສວນຄະດີເດັກສະເພາະ.

ໃນການດຳເນີນຄະດີອາຍາຕໍ່ເດັກ ອົງການສືບສວນ-ສອບສວນ ນອກຈາກຈະຕ້ອງປະຕິບັດສິດ ແລະໜ້າທີ່ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີອາຍາ ແລະກົດໝາຍອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລ້ວ ຍັງມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້ :

1. ສະຫລຸບ ແລະ ສົ່ງຄະດີເດັກໄປຍັງໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກຂັ້ນບ້ານ ເພື່ອແກ້ໄຂ ຖ້າເຫັນວ່າ ເປັນການກະທຳຜິດ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 52 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້;
2. ໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກຢູ່ຂັ້ນຂອງຕົນ ພາຍໃນ ສາມສືບວັນ ນັບແຕ່ໄດ້ຮັບຄຳຮ້ອງຟ້ອງຈາກຄູ່ຄວາມ ໃນຄະດີທີ່ບໍ່ສາມາດໄກ່ເກ້ຍຢູ່ຫ້ອງການຍຸຕິທຳເມືອງ, ເທດສະບານໄດ້. ໃນກໍລະນີທີ່ຕົນບໍ່ສາມາດໄກ່ເກ້ຍໄດ້ ກໍສືບສວນ-ສອບຖາມເດັກ, ສະຫລຸບຄະດີ ສົ່ງໃຫ້ໄອຍະການປະຊາຊົນ ເພື່ອພິຈາລະນາສິ່ງຟ້ອງ;
3. ສືບສວນ-ສອບຖາມ ແລະສະຫລຸບຄະດີເດັກ ເພື່ອສົ່ງໃຫ້ໄອຍະການປະຊາຊົນ ພິຈາລະນາສິ່ງຟ້ອງ ໃນກໍລະນີທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສາມປີ ຂຶ້ນໄປ;
4. ຕິດຕາມ, ກວດກາ, ແນະນຳ ແລະຄຸ້ມຄອງບັນຊີເດັກທີ່ເປັນຜູ້ຖືກຫາ ແລະນັກໂທດ ທີ່ຂຶ້ນກັບຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຕົນ.

ມາດຕາ 59. ຫຼັກການຂອງການສືບສວນ-ສອບຖາມເດັກ

ໃນການດຳເນີນຄະດີອາຍາຕໍ່ເດັກ ອົງການສືບສວນ-ສອບສວນ ຕ້ອງນຳໃຊ້ມາດຕະການສືບສວນ-ສອບສວນ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີອາຍາ ແລະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມຫຼັກການດັ່ງນີ້:

1. ການສືບສວນ-ສອບຖາມເດັກກະທຳຜິດ ຕ້ອງດຳເນີນໄປຢ່າງນີ້ມນວນ ແລະເໝາະສົມຕໍ່ເດັກ ໂດຍອີງຕາມໄວອາຍຸ ແລະຄວາມສາມາດຂອງເດັກ ໃນການຈຳແນກຄວາມຖືກຜິດ;
2. ພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ ຫລື ຜູ້ປົກປ້ອງອື່ນ ຕ້ອງເຂົ້າຮ່ວມຕະຫລອດການສືບສວນ-ສອບຖາມ ແລະການເອົາຄຳໃຫ້ການຂອງເດັກ. ພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ ຫລື ຜູ້ປົກປ້ອງ ບໍ່ສິດໃຫ້ການແທນເດັກ ແຕ່ມີສິດສະເໜີບັນຫາທີ່ຕົນເຫັນວ່າບໍ່ເໝາະສົມ;
3. ການເອົາຄຳໃຫ້ການຂອງເດັກ ຕ້ອງດຳເນີນຢູ່ໃນຫ້ອງສະເພາະ ດ້ວຍວິທີການເປີດເຜີຍ ໂດຍປາສະຈາກການບັງຄັບ ຫລື ນາບຊູ່ເດັກ, ຫລືກລຽງການໃຊ້ຄຳເວົ້າທີ່ເປັນການແຕະຕ້ອງເຖິງກຽດສັກສີ ແລະ ຈິດໃຈຂອງເດັກ;
4. ການ ສືບສວນ-ສອບຖາມເດັກແຕ່ລະຄັ້ງ ບໍ່ໃຫ້ໃຊ້ເວລາເກີນເກົ້າສິບນາທີ;

5. ການສືບສວນ-ສອບຖາມໃນຄະດີເດັກ ຕ້ອງໃຫ້ສໍາເລັດພາຍໃນ ສາມສິບວັນ ແລະ ສາມາດຕໍ່ໄດ້ເທື່ອລະສາມສິບວັນ ໂດຍການຕົກລົງຂອງໄອຍະການປະຊາຊົນ.

ໝວດທີ 5

ການນໍາໃຊ້ມາດຕະການສະກັດກັ້ນຕໍ່ເດັກ

ມາດຕາ 60. ມາດຕະການສະກັດກັ້ນຕໍ່ເດັກ

ມາດຕະການສະກັດກັ້ນຕໍ່ເດັກ ແມ່ນມາດຕະການທົ່ວໄປ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 59 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີອາຍາ ຄື:

1. ການພາຕົວ;
2. ການກັກຕົວ;
3. ການຈັບຕົວ;
4. ການກັກຂັງພາງ;
5. ການປ່ອຍຕົວພາງ.

ມາດຕາ 61. ການພາຕົວເດັກ

ໃນກໍລະນີທີ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ສືບສວນ-ສອບສວນ, ໄອຍະການປະຊາຊົນ ຫລື ສານ ໄດ້ຮຽກຕົວເດັກເຖິງສາມຄັ້ງແລ້ວ ແຕ່ກໍຍັງບໍ່ມາໂດຍບໍ່ມີເຫດຜົນ ເດັກກໍຈະຖືກພາຕົວ ພ້ອມດ້ວຍພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງ.

ມາດຕາ 62. ການກັກຕົວເດັກ

ໃນກໍລະນີທີ່ຈຳເປັນ ເດັກກໍຈະຖືກກັກຕົວບໍ່ເກີນ ສີ່ສິບແປດຊົ່ວໂມງ ຖ້າວ່າການກະທຳຜິດຂອງເດັກນັ້ນ ຫາກເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງ ຊຶ່ງກົດໝາຍກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ສາມປີ ຂຶ້ນໄປ ແລະ ຕ້ອງມີຫຼັກຖານໜັກແໜ້ນ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ກັກຕົວເດັກ ເຈົ້າໜ້າທີ່ສືບສວນ-ສອບສວນ ຫລື ພະນັກງານສອບສວນ ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມຫຼັກການ ດັ່ງນີ້ :

1. ແຈ້ງໃຫ້ເດັກຊາບກ່ຽວກັບເຫດຜົນຂອງການກັກຕົວ ແລະ ແນະນຳໃຫ້ເດັກຮູ້ກ່ຽວກັບສິດຂອງຜູ້ກ່ຽວຕາມກົດໝາຍ;
2. ແຈ້ງໃຫ້ພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງເດັກ ຊາບໂດຍທັນທີ ພາຍຫລັງໄດ້ກັກຕົວເດັກ;
3. ຫ້າມໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງທຸກຮູບແບບ, ການນາບຊູ່ດ້ວຍອາວຸດ ຫລື ດ້ວຍສິ່ງອື່ນ, ໃຊ້ຄຳເວົ້າທີ່ຫຍາບຊ້າ, ໝົນປະໝາດ ຕໍ່ເດັກ;
4. ຕ້ອງນຳສິ່ງເດັກໄປຫາແພດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເພື່ອກວດສະພາບຮ່າງກາຍ ແລະ ຈິດໃຈ ຂອງເດັກຢ່າງລະອຽດ. ຜົນຂອງການກວດຕ້ອງຮັກສາໄວ້ເປັນຄວາມລັບ ເວັ້ນເສີຍແຕ່ມີຄຳສັ່ງຈາກພາກສ່ວນທີ່ມີສິດໜ້າທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເທົ່ານັ້ນ;

5. ຕ້ອງຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພແກ່ເດັກໃນເວລາຢູ່ໃນສະຖານທີ່ກັກຕົວ;
6. ເດັກທີ່ຖືກກັກຕົວ ຕ້ອງເອົາໄວ້ໃນສະຖານທີ່ກັກຕົວເດັກສະເພາະ ແລະ ແຍກອອກຈາກເພດຕ່າງກັນ.

ມາດຕາ 63. ການຈັບຕົວເດັກ

ການຈັບຕົວເດັກ ຕ້ອງມີຄຳສັ່ງເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຈາກໄອຍະການປະຊາຊົນ ຫລື ສານເດັກ ເວັ້ນເສຍແຕ່ໃນກໍລະນີທີ່ເປັນການກະທຳຜິດເຊິ່ງໜ້າ ຫລື ຮີບດ່ວນ ແລະ ເປັນການກະທຳຜິດທີ່ຮ້າຍແຮງ.

ໄອຍະການປະຊາຊົນ ແລະ ສານເດັກ ຈະອອກຄຳສັ່ງຈັບຕົວເດັກ ໃນກໍລະນີທີ່ເປັນມາດຕະການທາງເລືອກສຸດທ້າຍເທົ່ານັ້ນ ຊຶ່ງຕ້ອງມີເງື່ອນໄຂຄົບຖ້ວນດັ່ງນີ້:

1. ຄົບອົງປະກອບການກະທຳຜິດທາງອາຍາ;
2. ເດັກທີ່ຖືກກ່າວຫາວ່າໄດ້ກະທຳຜິດທາງອາຍາຮ້າຍແຮງ ແລະ ກົດໝາຍກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ສາມປີ ຂຶ້ນໄປ;
3. ມີຫລັກຖານຮັດກຸມ ແລະ ໜັກແໜ້ນ;
4. ມີເຫດຜົນທີ່ເຊື່ອໄດ້ວ່າ ເດັກອາດຈະຫລົບໜີ, ທຳລາຍຫລັກຖານ ຫລື ຈະໄປກະທຳຜິດທີ່ຮ້າຍແຮງໃໝ່ອີກ, ໄປທຳຮ້າຍຜູ້ຖືກເສຍຫາຍ, ພະຍານ ຫລື ຖືກຜູ້ອື່ນທຳຮ້າຍ.

ໃນການຈັບຕົວເດັກນັ້ນ ເຈົ້າໜ້າທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມຫລັກການທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 62 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້.

ມາດຕາ 64. ການກັກຂັງພາງເດັກ

ການກັກຂັງພາງເດັກ ຕ້ອງອີງໃສ່ເຫດຜົນ ແລະ ເງື່ອນໄຂດັ່ງນີ້:

1. ຕ້ອງມີຄຳສັ່ງເປັນລາຍລັກອັກສອນຈາກໄອຍະການປະຊາຊົນ ຫລື ສານເດັກ ແລະ ຕ້ອງອີງໃສ່ເງື່ອນໄຂທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 63 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້;
2. ຕ້ອງອະນຸຍາດໃຫ້ພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ, ຍາດພີ່ນ້ອງ, ໝູ່ເພື່ອນ ແລະ ຜູ້ປົກປ້ອງ ເຂົ້າຢ້ຽມຢາມ.

ກຳນົດເວລາຂອງການກັກຂັງພາງເດັກ ບໍ່ໃຫ້ເກີນ ໜຶ່ງເດືອນ ນັບແຕ່ວັນອອກຄຳສັ່ງກັກຂັງພາງເປັນຕົ້ນໄປ. ຖ້າຫາກເຫັນວ່າມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ສືບສວນ-ສອບຖາມຕໍ່ ໄອຍະການປະຊາຊົນ ຫລື ສານເດັກ ອາດຈະຕໍ່ກຳນົດເວລາການກັກຂັງພາງໃຫ້ອີກຕື່ມໄດ້ເທື່ອລະໜຶ່ງເດືອນ ແຕ່ສູງສຸດບໍ່ໃຫ້ກາຍ ສີ່ເດືອນ ສຳລັບການກະທຳຜິດໃນສະຖານໂທສານຸໂທດ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ເກີນ ແປດເດືອນ ສຳລັບການກະທຳຜິດໃນສະຖານຄະຣູໂທດ.

ມາດຕາ 65. ການປ່ອຍຕົວພາງເດັກ

ການປ່ອຍຕົວພາງເດັກຈາກການກັກຂັງພາງ ຖືເປັນບູລິມະສິດໃນຂະບວນການດຳເນີນຄະດີອາຍາ ໂດຍສະເພາະ ເມື່ອເງື່ອນໄຂຂອງການກັກຂັງພາງທາງກໄດ້ຕົກໄປ. ການປ່ອຍຕົວພາງ ແມ່ນດຳເນີນຕາມ ຄຳຮ້ອງຂໍຂອງພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ ຫລື ຍາດໃກ້ຊິດ ຫລື ໂດຍໜ້າທີ່ຂອງໄອຍະການປະຊາຊົນ ຫລື ສານ ເດັກ. ການປ່ອຍຕົວພາງເດັກຖ້າບໍ່ຈຳເປັນ ແມ່ນບໍ່ໃຫ້ມີຫລັກຊັບປະກັນ.

ໃນການປ່ອຍຕົວພາງຕາມຄຳຮ້ອງຂໍຂອງພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ ຫລື ຍາດໃກ້ຊິດນັ້ນ ເຈົ້າໜ້າທີ່ສືບ ສວນ-ສອບສວນ ຕ້ອງໃຫ້ຄຳເຫັນຕໍ່ຄຳຮ້ອງຂໍປ່ອຍຕົວພາງເດັກ ພາຍໃນກຳນົດເວລາຊາວສີ່ຊົ່ວໂມງ ພາຍ ຫລັງທີ່ໄດ້ຮັບຄຳຮ້ອງນັ້ນ ເປັນຕົ້ນໄປ ແລ້ວສົ່ງຄຳຮ້ອງດັ່ງກ່າວ ພ້ອມດ້ວຍຄຳເຫັນຂອງຕົນ ໄປໃຫ້ໄອຍະ ການປະຊາຊົນ ຫລື ສານເດັກ ພິຈາລະນາ ພາຍໃນກຳນົດ ຊາວສີ່ຊົ່ວໂມງ. ຖ້າວ່າໄອຍະການປະຊາຊົນ ຫລື ສານເດັກ ຕົກລົງເຫັນດີໃຫ້ປ່ອຍຕົວເດັກແລ້ວ ກໍຕ້ອງປ່ອຍຕົວພາງເດັກໂດຍທັນທີ.

ເດັກທີ່ຖືກປ່ອຍຕົວພາງ ຕ້ອງຖືກຕິດຕາມຈາກພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ ຫລື ຍາດໃກ້ຊິດ ທີ່ໄດ້ຕົກລົງປະ ກັນຕົວເດັກ.

ສຳລັບການກະທຳຜິດໃນສະຖານຄະຣູໂທດ ຈະບໍ່ມີການປ່ອຍຕົວພາງ.

ໝວດທີ 6

ການດຳເນີນຄະດີເດັກຂອງອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ

ມາດຕາ 66. ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ ຂອງອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນໃນການດຳເນີນຄະດີເດັກ

ໃນການດຳເນີນຄະດີອາຍາຕໍ່ເດັກ ໄອຍະການປະຊາຊົນ ນອກຈາກຈະຕ້ອງປະຕິບັດສິດແລະ ໜ້າ ທີ່ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີອາຍາ ແລະ ກົດໝາຍອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງແລ້ວ ຍັງ ມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້ :

1. ວາງມາດຕະການ ໃນຂອບເຂດສິດອຳນາດຂອງຕົນ ເພື່ອປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງ ເດັກ;
2. ພິຈາລະນາສິ່ງຄະດີ ໃຫ້ໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກຂັ້ນບ້ານເປັນຜູ້ແກ້ໄຂ;
3. ແກ້ໄຂຄະດີຢູ່ຂັ້ນຂອງຕົນດ້ວຍການໄກ່ເກ້ຍ, ຖ້າບໍ່ສຳເລັດ ຈຶ່ງສົ່ງຟ້ອງຕໍ່ສານເດັກ;
4. ພິຈາລະນາອອກຄຳສັ່ງຈັບຕົວ, ກັກຂັງພາງ ໃນກໍລະນີທີ່ຈຳເປັນ ແລະ ການກະທຳຜິດ ທີ່ກົດ ໝາຍກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ສາມປີຂຶ້ນໄປ;
5. ພິຈາລະນາອອກຄຳສັ່ງປ່ອຍຕົວພາງ.

ເພື່ອຮັບປະກັນການປະຕິບັດສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງຕົນ ໄອຍະການປະຊາຊົນສູງສຸດ ອາດຈະສ້າງຕັ້ງ ໜ່ວຍງານດຳເນີນຄະດີເດັກສະເພາະ.

ມາດຕາ 67. ກຳນົດເວລາໃນການດຳເນີນຄະດີເດັກໃນຂັ້ນໄອຍະການປະຊາຊົນ

ໄອຍະການປະຊາຊົນ ຕ້ອງຄນຄວ້າ ແລະພິຈາລະນາຄະດີ ທີ່ໄດ້ຮັບຈາກອົງການສືບສວນ-ສອບສວນ ພາຍໃນກຳນົດສິບວັນ ນັບແຕ່ວັນໄດ້ຮັບສຳນວນຄະດີເປັນຕົ້ນໄປ ແລະຕົກລົງດັ່ງນີ້:

1. ສົ່ງສຳນວນຄະດີຄືນໃຫ້ອົງການສືບສວນ-ສອບສວນ ເພື່ອສືບສວນ-ສອບຖາມເພີ່ມເຕີມ;
2. ສົ່ງຟ້ອງຕໍ່ສານເດັກ.

ໃນກໍລະນີທີ່ໄອຍະການປະຊາຊົນ ຕົກລົງໄກ່ເກ້ຍຄະດີເດັກຢູ່ຂັ້ນຂອງຕົນ ຕ້ອງພິຈາລະນາ ໃຫ້ສຳເລັດພາຍໃນກຳນົດ ສາມສິບວັນ ນັບແຕ່ວັນໄດ້ຮັບສຳນວນຄະດີເປັນຕົ້ນໄປ.

**ໝວດທີ 7
ສານເດັກ**

ມາດຕາ 68. ການສ້າງຕັ້ງສານເດັກ

ສານເດັກ ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນຢູ່ແຂວງ, ນະຄອນ ຕາມການອະນຸມັດຂອງຄະນະປະຈຳສະພາແຫ່ງຊາດ, ຂຶ້ນກັບສານປະຊາຊົນສູງສຸດໂດຍກົງ ແລະພິຈາລະນາເປັນຂັ້ນຕົ້ນ. ສຳລັບຂັ້ນອຸທອນ ແລະ ຂັ້ນລົບລ້າງ ແມ່ນຄະນະສານເດັກຂອງສານປະຊາຊົນຂັ້ນອຸທອນ ແລະ ສານປະຊາຊົນສູງສຸດເປັນຜູ້ພິຈາລະນາ.

ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ທັນສາມາດສ້າງຕັ້ງໄດ້ນັ້ນ ແມ່ນມອບໃຫ້ຄະນະສານເດັກ ຂອງສານປະຊາຊົນ ເປັນຜູ້ພິຈາລະນາ.

ມາດຕາ 69. ຄະດີທີ່ພິຈາລະນາຢູ່ສານເດັກ

ສານເດັກ ມີສິດພິຈາລະນາຄະດີ ດັ່ງນີ້:

1. ຄະດີອາຍາທີ່ເດັກເປັນຜູ້ກະທຳຜິດ;
2. ຄະດີກ່ຽວກັບແຮງງານເດັກ;
3. ຄະດີແພ່ງທີ່ຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານກ່ຽວກັບເດັກ;
4. ຂໍ້ຂັດແຍ່ງອື່ນໆກ່ຽວກັບເດັກ.

ມາດຕາ 70. ຫຼັກການດຳເນີນຄະດີຂອງສານເດັກ

ສານເດັກ ຕ້ອງດຳເນີນຄະດີຕາມຫຼັກການຕົ້ນຕໍ ດັ່ງນີ້:

1. ການພິຈາລະນາຄະດີເດັກ ຕ້ອງໃຫ້ມີທ້ອງປະຊຸມສານທີ່ເໝາະສົມ ຊຶ່ງແຕກຕ່າງຈາກທ້ອງປະຊຸມສານທົ່ວໄປ ແລະດຳເນີນຢ່າງບົດລັບ;
2. ເດັກ ມີສິດເຂົ້າຮ່ວມໃນການພິຈາລະນາຄະດີ, ມີສິດສະເໜີຄຳເຫັນ ຊຶ່ງຕ້ອງໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາ ບົນພື້ນຖານການຊຶ່ງຊາຕາມອາຍຸ ແລະຄວາມສາມາດຂອງເດັກໃນການຈຳແນກຄວາມຖືກຜິດ;

3. ພາສາ ແລະຄຳສັບທີ່ໃຊ້ໃນສານເດັກ ຕ້ອງແມ່ນພາສາລາວ ແລະເປັນຄຳສັບທີ່ເດັກເຂົ້າໃຈງ່າຍ, ຖ້າເດັກບໍ່ຮູ້ພາສາລາວ ຕ້ອງໃຫ້ມີຜູ້ແປພາສາ;
4. ເດັກ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອທາງດ້ານກົດໝາຍ ຈາກທະນາຍຄວາມ ຫລື ຜູ້ປົກປ້ອງອື່ນ ແລະມີພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງເຂົ້າຮ່ວມນຳ;
5. ປະຕິບັດຕາມຫລັກການອື່ນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີອາຍາ ແລະ ກົດໝາຍອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ມາດຕາ 71. ກຳນົດເວລາໃນການດຳເນີນຄະດີຢູ່ສານເດັກ

ສານເດັກ ຕ້ອງນຳເອົາຄະດີອອກມາພິຈາລະນາພາຍໃນກຳນົດ ສິບຫ້າວັນ ນັບແຕ່ວັນໄດ້ຮັບຄຳສັ່ງຟ້ອງຂອງໄອຍະການປະຊາຊົນເປັນຕົ້ນໄປ.

ມາດຕາ 72. ການວາງໂທດທາງອາຍາຕໍ່ເດັກ

ນອກຈາກປະຕິບັດຕາມຫລັກການລວມຂອງການວາງໂທດ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍອາຍາແລ້ວ ສານເດັກ ອາດຈະນຳໃຊ້ມາດຕະການ ຫລື ວາງໂທດ ທີ່ເໝາະສົມກັບອາຍຸ ແລະຄວາມສາມາດຂອງເດັກ ໃນການຈຳແນກຄວາມຖືກຜິດ ດັ່ງນີ້ :

1. ນຳໃຊ້ມາດຕະການຂອງສານຕໍ່ເດັກ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 53 (ໃໝ່) ຂອງກົດໝາຍອາຍາ;
2. ພາກໂທດ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 47 ຂອງກົດໝາຍອາຍາ ແລ້ວສົ່ງໃຫ້ ພໍ່ແມ່ ຫລື ຜູ້ປົກຄອງ, ອົງການປົກຄອງບ້ານ ສຶກສາອົບຮົມ.

ການວາງໂທດຕັດອິດສະລະພາບໃສ່ເດັກກະທຳຜິດ ໃຫ້ເປັນມາດຕະການສຸດທ້າຍ ເວັ້ນເສຍແຕ່ການກະທຳຜິດໃນສະຖານຄະຣຸໂທດ.

ຫ້າມລົງໂທດປະຫານຊີວິດ ແລະໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫລອດຊີວິດ ໃສ່ເດັກກະທຳຜິດ. ໃນກໍລະນີທີ່ມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບໃສ່ເດັກນັ້ນ ສານເດັກ ອາດຈະວາງໂທດໃສ່ການກະທຳຜິດຂອງເດັກເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງໂທດ ທີ່ກົດໝາຍອາຍາໄດ້ກຳນົດໄວ້ ຫລື ສານເດັກ ອາດຈະວາງໂທດຕໍ່າກວ່າໂທດທີ່ກົດໝາຍອາຍາໄດ້ກຳນົດໄວ້ ຕາມມາດຕາ 44 ຂອງກົດໝາຍອາຍາກໍໄດ້.

ມາດຕາ 73. ການດຳເນີນຄະດີແພ່ງ ແລະ ຄະດີອື່ນໆຂອງສານເດັກ

ສຳລັບການດຳເນີນຄະດີແພ່ງ ແລະຄະດີອື່ນໆ ຂອງສານເດັກ ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີແພ່ງ ແລະກົດໝາຍອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ໝວດທີ 8

ສູນຝຶກອົບຮົມສຳລັບເດັກກະທຳຜິດ

ມາດຕາ 74. ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ ຂອງສູນຝຶກອົບຮົມສຳລັບເດັກກະທຳຜິດ

ເດັກກະທຳຜິດ ແລະ ຖືກສານຕັດສິນລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ຈະຖືກສົ່ງເຂົ້າສູນຝຶກອົບຮົມສຳລັບເດັກ.

ສູນຝຶກອົບຮົມດັ່ງກ່າວ ມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້:

1. ສຶກສາອົບຮົມແນວຄິດ, ຄຸນສົມບັດ, ການສຶກສາຮຳຮຽນ, ຝຶກອົບຮົມວິຊາຊີບ ແລະ ໃຫ້ການບໍລິການອື່ນໆທີ່ຈຳເປັນ ໂດຍສະເພາະ ດ້ານສາທາລະນະສຸກ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ເດັກເປັນຄົນດີ ແລະ ສາມາດກັບຄືນເຂົ້າສູ່ສັງຄົມ;
2. ຈັດຕັ້ງການອອກແຮງງານ ຕາມຄວາມເໝາະສົມ ກັບອາຍຸຂອງເດັກ;
3. ພົວພັນ, ຮ່ວມມື ແລະ ປະສານສົມທົບກັບອົງການຈັດຕັ້ງຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃນການເຄື່ອນໄຫວປະຕິບັດໜ້າທີ່ວຽກງານຂອງຕົນ;
4. ປະຕິບັດສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ອື່ນໆ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງສູນຝຶກອົບຮົມສຳລັບເດັກກະທຳຜິດ ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບການສະເພາະ.

ມາດຕາ 75. ສິດຂອງເດັກກະທຳຜິດໃນສູນຝຶກອົບຮົມ

ເດັກກະທຳຜິດທີ່ຖືກສົ່ງເຂົ້າສູນຝຶກອົບຮົມ ມີສິດດັ່ງນີ້ :

1. ມີບ່ອນພັກເຊົາ ແລະ ໄດ້ຮັບອາຫານຢ່າງເໝາະສົມ;
2. ໄດ້ຮັບເຄື່ອງນຸ່ງຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບສະພາບອາກາດ;
3. ໄດ້ຮັບການບໍລິການດ້ານສາທາລະນະສຸກ, ການສຶກສາ ແລະ ຝຶກອົບຮົມວິຊາຊີບ;
4. ໄດ້ຫລິ້ນກິລາ ແລະ ພັກຜ່ອນ;
5. ໄດ້ພົບພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ, ຜູ້ປົກປ້ອງ, ຍາດພີ່ນ້ອງ ແລະ ໝູ່ເພື່ອນ;
6. ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ເປັນປະໂຫຍດສຳລັບເດັກ;
7. ໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງຈາກທຸກຮູບແບບຂອງການທຳລາຍ;
8. ໄດ້ຮັບສິດອື່ນໆທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 76. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງເດັກໃນສູນຝຶກອົບຮົມ

ເດັກກະທຳຜິດທີ່ຖືກສົ່ງເຂົ້າສູນຝຶກອົບຮົມ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕົ້ນຕໍດັ່ງນີ້:

1. ເຄົາລົບ ແລະ ປະຕິບັດລະບຽບພາຍໃນຂອງສູນຢ່າງເຄັ່ງຄັດ;
2. ເອົາໃຈໃສ່ຝຶກຝົນຕົນເອງໃຫ້ກາຍເປັນເດັກທີ່ດີ;

3. ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ການສຶກສາຮຳຮຽນ, ອອກແຮງງານ ແລະ ຝຶກວິຊາຊີບ ;
4. ເຄົາລົບ ແລະ ນັບຖືສິດຂອງຄົນອື່ນທີ່ຢູ່ໃນສະຖານທີ່ດຽວກັນ.

ມາດຕາ 77. ການຕິດຕາມ, ກວດກາສູນຝຶກອົບຮົມ

ລັດ ເອົາໃຈໃສ່ຕິດຕາມ, ກວດກາຢ່າງເປັນປົກກະຕິ ກ່ຽວກັບການຝຶກອົບຮົມເດັກກະທຳຜິດ ໂດຍ ມອບໃຫ້ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນສົມທົບກັບພາກສ່ວນອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຕິດຕາມ, ກວດກາການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງສູນຝຶກອົບຮົມດັ່ງກ່າວ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຝຶກອົບຮົມນັ້ນ ໄດ້ດຳເນີນໄປຢ່າງຖືກຕ້ອງ ຕາມລະບຽບກົດໝາຍ ແລະ ມີປະສິດທິຜົນ.

ມາດຕາ 78. ການຊຸກຍູ້ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກທີ່ອອກຈາກສູນ

ເດັກທີ່ອອກຈາກສູນຝຶກອົບຮົມເດັກກະທຳຜິດ ແລະ ສູນບຳບັດພື້ນຟູ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຊຸກຍູ້ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອ ຈາກຄະນະກຳມະການປົກປ້ອງ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອເດັກ ດ້ວຍການຕິດຕາມ, ສຶກສາອົບຮົມ, ໃຫ້ຄຳປຶກສາ ແລະ ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອແກ່ເດັກໃນການຊອກວຽກເຮັດງານທຳ ເພື່ອໃຫ້ເດັກໄດ້ມີໂອກາດເຂົ້າສູ່ສັງຄົມໂດຍໄວ.

ພາກທີ VI

ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາ ການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ

ມາດຕາ 79. ອົງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາ

ລັດຖະບານຄຸ້ມຄອງຢ່າງເປັນເອກະພາບໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ແລະ ກວດກາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກ່ຽວກັບການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ.

ລັດຖະບານມອບໃຫ້ຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງແຕ່ສູນກາງລົງຮອດທ້ອງຖິ່ນ ເປັນຕົ້ນ ກະຊວງຍຸຕິທຳ, ຄະນະກຳມະການເພື່ອແມ່ ແລະ ເດັກແຫ່ງຊາດ, ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ, ສາທາລະນະສຸກ, ສຶກສາທິການ, ຖະແຫລງຂ່າວ ແລະ ວັດທະນະທຳ, ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ, ການຕ່າງປະເທດ, ແນວລາວສ້າງຊາດ, ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ, ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນສູງສຸດ ແລະ ສານປະຊາຊົນສູງສຸດ ເປັນອົງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາວຽກງານປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ.

ໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ ແມ່ນກະຊວງຍຸຕິທຳ ເປັນໃຈກາງໃນການປະສານງານລະຫວ່າງ ພາກສ່ວນຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ມາດຕາ 80. ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ ຂອງອົງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາ

ອົງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາວຽກງານປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ ມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້:

1. ວາງຍຸດທະສາດ, ນະໂຍບາຍ, ລະບຽບກົດໝາຍກ່ຽວກັບການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ;
2. ໂຄສະນາ, ເຜີຍແຜ່ ແນວທາງນະໂຍບາຍ, ລະບຽບກົດໝາຍກ່ຽວກັບການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ;
3. ກໍ່ສ້າງ, ບຳລຸງພະນັກງານສະເພາະກ່ຽວກັບວຽກງານປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ;
4. ຊີ້ນຳ, ຊຸກຍູ້, ຕິດຕາມ, ກວດກາ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແນວທາງນະໂຍບາຍ, ລະບຽບກົດໝາຍກ່ຽວກັບການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ;
5. ເກັບກຳສະຖິຕິ ແລະ ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບເດັກ;
6. ປະສານສົມທົບກັບພາກສ່ວນຕ່າງໆກ່ຽວກັບວຽກງານປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ;
7. ພົວພັນ, ຮ່ວມມືກັບຕ່າງປະເທດ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ ກ່ຽວກັບວຽກງານປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ;
8. ສະຫລຸບ, ລາຍງານວຽກງານກ່ຽວກັບການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ ໃຫ້ລັດຖະບານຊາບ;
9. ປະຕິບັດສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ອື່ນໆ ຕາມລະບຽບກົດໝາຍ .

ພາກທີ VII

ນະໂຍບາຍຕໍ່ຜູ້ມີຜົນງານ ແລະ ມາດຕະການຕໍ່ຜູ້ລະເມີດ

ມາດຕາ 81. ນະໂຍບາຍຕໍ່ຜູ້ມີຜົນງານ

ບຸກຄົນ ຫລື ການຈັດຕັ້ງ ທີ່ມີຜົນງານດີເດັ່ນໃນການປະຕິບັດກົດໝາຍສະບັບນີ້ ຈະໄດ້ຮັບການຍ້ອງຍໍ, ຊົມເຊີຍ ຫລື ໄດ້ຮັບນະໂຍບາຍອື່ນໆຕາມລະບຽບການ.

ເດັກຜູ້ໃດ ຫາກໄດ້ເປັນແບບຢ່າງທີ່ດີແກ່ໝູ່ເພື່ອນ ໃນການປະຕິບັດສິດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຕົນ ຈະໄດ້ຮັບການຍ້ອງຍໍ, ຊົມເຊີຍ ຫລື ໄດ້ຮັບນະໂຍບາຍອື່ນໆ ຕາມຄວາມເໝາະສົມ.

ມາດຕາ 82. ມາດຕະການຕໍ່ຜູ້ລະເມີດ

ບຸກຄົນ ຫລື ການຈັດຕັ້ງທີ່ໄດ້ລະເມີດກົດໝາຍສະບັບນີ້ ຈະຖືກປະຕິບັດມາດຕະການ ຕ່າງໆເຊັ່ນ: ມາດຕະການສຶກສາອົບຮົມ, ທາງບໍລິຫານ ຫລື ທາງອາຍາ ຕາມແຕ່ກໍລະນີເບົາ ຫລື ໜັກ ລວມທັງການໃຊ້ແທນຄ່າເສັຍຫາຍທາງແພ່ງ.

ມາດຕາ 83. ມາດຕະການສຶກສາອົບຮົມ

ບຸກຄົນ ຫລື ການຈັດຕັ້ງ ທີ່ໄດ້ລະເມີດກົດໝາຍສະບັບນີ້ ຈະຖືກສຶກສາອົບຮົມ ໃນກໍລະນີດັ່ງນີ້ :

- ການຂັດຂວາງບໍ່ໃຫ້ເດັກໄປປິ່ນປົວ, ສັກຍາກັນພະຍາດ, ສຶກສາຮູ້ຮຽນ ແລະ ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນກິດຈະກຳຕ່າງໆ ທີ່ເປັນການພັດທະນາທາງຮ່າງກາຍ, ຈິດໃຈ, ມັນສະໝອງ, ຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງເດັກ;
- ການປະພຶດທີ່ເປັນແບບຢ່າງອັນບໍ່ດີແກ່ເດັກ;
- ການໃຊ້ເດັກໄປຊື້, ໂຄສະນາສິ່ງເສບຕິດ, ສິ່ງມຶນເມົາ;
- ການຕິດຕັ້ງປ້າຍໂຄສະນາເຫລົ້າ, ເບ້ຍ, ຢາສູບ ຫລື ສິ່ງມຶນເມົາອື່ນໆ ຢູ່ໃກ້ໂຮງຮຽນ ຫລື ໃນເຂດຊຸມຊົນຂອງເດັກ;
- ການເມີນເສີຍບໍ່ປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງພະນັກງານ ກ່ຽວກັບການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກ;
- ການຮັບເອົາເດັກທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ ສິບສີ່ປີ ເຂົ້າເຮັດວຽກ;
- ການລະເມີດອື່ນໆ ທີ່ມີລັກສະນະເບົາບາງ ຊຶ່ງໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍສະບັບນີ້.

ມາດຕາ 84. ມາດຕະການທາງບໍລິຫານ

ບຸກຄົນ ຫລື ການຈັດຕັ້ງ ທີ່ໄດ້ລະເມີດກົດໝາຍສະບັບນີ້ ຈະຖືກປັບໃໝ ຫລື ປະຕິບັດວິໄນ ໃນກໍລະນີດັ່ງນີ້ :

- ການລະເມີດມາດຕາ 83 ເທິງນີ້ ທີ່ໄດ້ຜ່ານການສຶກສາອົບຮົມມາແລ້ວ;
- ການອະນຸຍາດໃຫ້ເດັກເຂົ້າຮ້ານກິນດື່ມ ທີ່ບໍລິການປະເພດເຫລົ້າ, ເບ້ຍ ຫລື ເຄື່ອງດື່ມ ທີ່ມີສິ່ງມຶນເມົາ ;
- ການອະນຸຍາດໃຫ້ເດັກເຂົ້າມື້ວສຸມໃນສິ່ງລາມົກ ແລະ ອະນາຈານ;
- ການໃຫ້ເດັກເຮັດວຽກເກີນຊົ່ວໂມງ ຫລື ເຮັດວຽກໜັກ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍແຮງງານ;
- ການລະເມີດອື່ນໆ ຊຶ່ງໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍສະບັບນີ້ ທີ່ມີໂທດທາງບໍລິຫານ.

ນອກຈາກມາດຕະການທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້ແລ້ວ ຜູ້ລະເມີດອາດຈະຖືກໂຈະ ຫລື ຖອນໃບອະນຸຍາດດຳເນີນກິດຈະການ.

ຄ່າປັບໃໝ ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບການສະເພາະ.

ມາດຕາ 85. ການເປີດເຜີຍປະຫວັດສ່ວນຕົວຂອງເດັກ

ບຸກຄົນຜູ້ໃດ ຫາກໄດ້ເປີດເຜີຍປະຫວັດສ່ວນຕົວ ຫລື ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ກ່ຽວກັບເດັກທີ່ເປັນຜູ້ຖືກເສັຍຫາຍ, ຜູ້ຖືກຫາ, ຈຳເລີຍ ຫລື ເປັນຜູ້ກະທຳຜິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ຫລື ຕັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 500.000 ກີບ ຫາ 2.000.000 ກີບ.

ມາດຕາ 86. ການເຜີຍແຜ່ສິ່ງລາມົກເດັກ

ບຸກຄົນຜູ້ໃດ ຫາກໄດ້ ຜະລິດ, ຈຳໜ່າຍ, ເຜີຍແຜ່, ນຳເຂົ້າ, ສົ່ງອອກ, ສະແດງ ຫລື ຂາຍໜັງສື, ຮູບ, ພິມວິດີໂອ, ວີຊີດີ, ດີວີດີ ແລະ ສິ່ງອື່ນໆທີ່ລາມົກເດັກ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສາມ ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 2.000.000 ກີບ ຫາ 6.000.000 ກີບ.

ມາດຕາ 87. ການໃຊ້ແຮງງານເດັກ

ບຸກຄົນຜູ້ໃດ ຫາກໃຊ້ແຮງງານເດັກຢູ່ໃນຊຶ່ງເຂດທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ແລະຜ່ານການໃຊ້ມາດຕະການ ທາງບໍລິຫານມາແລ້ວ ຫາກບໍ່ເຂັດຫລາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 2.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການໃຊ້ແຮງງານນັ້ນ ຫາກພາໃຫ້ເດັກເສຍອົງຄະ ຫລື ເສຍຊີວິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສາມປີ ຫາ ເຈັດປີ ແລະຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 7.000.000 ກີບ.

ມາດຕາ 88. ການປະຖິ້ມເດັກ

ບຸກຄົນຜູ້ໃດ ຫາກໄດ້ປະຖິ້ມເດັກໂດຍເຈດຕະນາ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກ ເດືອນ ຫາ ສອງ ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 600.000 ກີບ ຫາ 2.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການປະຖິ້ມ ຫາກເຮັດໃຫ້ເດັກເສຍອົງຄະ ຫລື ເສຍຊີວິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະ ພາບແຕ່ ສາມປີ ຫາ ເຈັດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 7.000.000 ກີບ.

ມາດຕາ 89. ການຮ່ວມເພດກັບເດັກ

ບຸກຄົນຜູ້ໃດ ຫາກໄດ້ຮ່ວມເພດກັບເດັກຍິງ ຫລື ເດັກຊາຍ ທີ່ມີອາຍຸ ຕໍ່າກວ່າ ສິບແປດປີ ລົງມາຫາ ສິບຫ້າປີ ດ້ວຍການຈ່າຍຄ່າຕອບແທນ ຫລື ຕອບສະໜອງຜົນປະໂຫຍດດ້ວຍຮູບການໃດໜຶ່ງ ຈະຖືກລົງໂທດ ຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສາມ ເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ຫລື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 2.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນຜູ້ໃດ ຫາກໄດ້ຮ່ວມເພດກັບເດັກຍິງ ຫລື ເດັກຊາຍ ທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ ສິບຫ້າປີ ລົງມາ ຫາ ສິບສອງປີ ດ້ວຍການຈ່າຍຄ່າຕອບແທນ ຫລື ຕອບສະໜອງຜົນປະໂຫຍດດ້ວຍຮູບການໃດໜຶ່ງ ຈະຖືກລົງ ໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 2.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນຜູ້ໃດ ຫາກໄດ້ຮ່ວມເພດກັບເດັກຍິງ ຫລື ເດັກຊາຍ ທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ ສິບສອງປີ ຈະດ້ວຍຮູບ ການໃດກໍຕາມ ຖືວ່າເປັນການຂົ່ມຂືນທຳຊຳເລົາເດັກ ແລະຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ເຈັດປີ ຫາ ສິບຫ້າ ປີ ແລະຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 7.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນຜູ້ໃດ ທີ່ໄດ້ສະເໜີ, ຮັບເອົາ, ຈັດຫາ ຫລື ສະໜອງເດັກທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ ສິບແປດປີ ລົງມາ ໃຫ້ເປັນໂສເພນີ ຖືວ່າເປັນການກະທຳຜິດ ແລະຈະຖືກລົງໂທດ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 134 (ໃໝ່) ຂອງກົດໝາຍອາຍາ.

ມາດຕາ 90. ການຄ້າເດັກ

ບຸກຄົນໃດຫາກໄດ້ກະທຳຜິດ ໃນສະຖານການຄ້າເດັກ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫ້າ ປີ ຫາ ສິບຫ້າປີ ແລະຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ ແລະຈະຖືກຮັບຊັບ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 34 ຂອງກົດໝາຍອາຍາ.

ມາດຕາ 91. ມາດຕະການທາງແພ່ງ

ນອກຈາກໂທດທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 85 ຫາ 90 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້ແລ້ວ ຜູ້ກະທຳຜິດຍັງ ຈະໄດ້ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍຕ່າງໆເຊັ່ນ: ຄ່າປິ່ນປົວ, ຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ, ຄ່າປ່ວຍການ, ຄ່າເດີນທາງ, ຄ່າ ກິນຢູ່ພັກເຊົາ ແລະຄ່າເສຍຫາຍອື່ນໆ.

**ພາກທີ VIII
ບົດບັນຍັດສຸດທ້າຍ**

ມາດຕາ 92. ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ລັດຖະບານແຫ່ງສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເປັນຜູ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກົດໝາຍ ສະບັບນີ້.

ມາດຕາ 93. ຜົນສັກສິດ

ກົດໝາຍສະບັບນີ້ມີຜົນສັກສິດພາຍຫລັງ ເກົ້າສິບວັນ ນັບແຕ່ວັນປະທານປະເທດແຫ່ງ ສາທາລະ ນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ໄດ້ອອກລັດຖະດຳລັດປະກາດໃຊ້ເປັນຕົ້ນໄປ.

ຂໍ້ກຳນົດ, ບົດບັນຍັດໃດ ທີ່ຂັດກັບກົດໝາຍສະບັບນີ້ ລ້ວນແຕ່ຖືກຍົກເລີກ.

ປະທານສະພາແຫ່ງຊາດ